

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

7^E JAARGANG

WOENSDAG 18 OCTOBER 1922

No. 355

INHOUD

HET NIEUWE AMERIKAANSCH TARIEF door <i>Mr. D. H. Andrae</i>	Blz. 896
Het Nederlandsch-Duitsche crediet door <i>Mr. S. de Vries Czn.</i>	898
Het Bevolkings-vraagstuk voor Nederland in „Staatshuishoudkunde en Statistiek” door <i>Prof. Mr. D. van Blom.</i>	899
De Toeneming der Bevolking in Nederland door <i>Prof. Dr. C. A. Verrijn Stuart.</i>	900
Zuigelingenbescherming door <i>Prof. Mr. H. W. Methorst.</i>	902
De Haagsche Condiitiën 1921 en Immunitet van Staatschepen door <i>Mr. F. W. A. de Kock van Leeuwen.</i>	902
Londensche Correspondentie.	904
Index-cijfers	905
AANTEKENINGEN:	
Het nieuwe Amerikaansche Tarief	906
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN	907
MAANDCIJFERS:	
Résumé uit het „Monthly Bulletin of Statistics”	907
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	908—914
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins.*Assistent-Redacteur voor het weekblad: *D. J. Wansink.*Secretariaat: *Pieter de Hooghweg 122, Rotterdam.*Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruige Plaatweg 37.*Telefoon Nr. 3000. Postchèque- en girorekening
Rotterdam No. 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 25,— per jaar. Losse nummers 50 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonnees, leden en donateurs kosteloos, voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.*

16 OCTOBER 1922.

In den toestand van de geldmarkt kwam geen verandering. Particulier disconto noteerde 3% pCt. De prolongatierente steeg van 3½ tot 4 pCt.

De Minister van Financiën heeft de inschrijving opengesteld op Donderdag a.s. op 130 miljoen gulden schatkistpapier. Aangeboden worden drie- en zesmaands promessen en 4½ pCt. biljetten met een looptijd van een jaar.

De wijzigingen op den weekstaat van de Nederlandse Bank zijn ditmaal niet van groote beteekenis. Als

gevolg, blijkbaar, van de toeneming van het bedrag der rechtstreeks bij de Bank geplaatste schatkistpromessen, hetwelk van f 62,4 miljoen tot f 70,4 miljoen opliep, is de post binnenlandsche wissels met ongeveer f 3,3 miljoen gestegen. De beleeningen geven daarentegen een vermindering van f 5,8 miljoen te zien. Het renteloos voorschot aan het Rijk liep van 14,5 miljoen tot 13,9 miljoen terug.

De post papier op het buitenland vertoont een daling van f 2 miljoen. Ook ditmaal schijnt dus weder een gedeelte van de buitenlandsche wisselportefeuille der Bank in saldi te zijn omgezet. Daartegenover stond blijkbaar een afgifte van dollars tot een slechts weinig hierbij achterblijvend bedrag; de post diverse rekeningen onder het actief steeg althans per saldo met niet veel meer dan f 0,2 miljoen.

De biljettencirculatie verminderde met f 5,3 miljoen; de rekening-courant saldi met f 0,6 miljoen. Het beschikbaar metaalsaldo nam met f 1,2 miljoen toe.

Ook de wisselmarkt onderging weinig of geen verandering.

Het pond bleef zich handhaven op het ietwat lager niveau, waarop het sedert de gebeurtenissen in Klein-Azië is aangeland. De mark bewoog zich na zijn acuten val van de afgelopen week in deze week om en bij de 8 à 9. cent, terwijl de Fransche en Belgische franc, voorzoover zij aan schommelingen onderworpen waren, veeleer van een, zij het geringe, verdere verzwakking blijk gaven.

LONDEN, 14 OCTOBER 1922.

De verwachting, dat geld deze week zeer gemakkelijk verkrijgbaar zou zijn, is slechts ten deele in vervulling gegaan. De gedurende de eerste dagen heersche ruimte maakte, al naar gelang de schulden van de markt en van de regeering aan de Bank werden terugbetaald, plaats voor een vastere stemming en daggeld bedong 1½—2 pCt. Op Vrijdag echter verminderde zooals gewoonlijk de vraag weer iets en daggeld werd tegen 1½ pCt. zoowel vernieuwd als opnieuw geplaatst.

In de discontomarkt waren zaken kalm, met iets vastere noteeringen:

2-maands prima bankaccepten	2½—2 ³ / ₁₆ pCt.
3- " " " " "	2¾—2 ⁷ / ₁₆ " "
4- " " " " "	2 ⁷ / ₁₆ —2½ " "
6- " " " " "	2½—2 ¹¹ / ₁₆ " "

HET NIEUWE AMERIKAANSCH TARIEF

Mr. D. H. Andreae, Handels-Attaché te Washington D. C. schrijft d.d. 21 September 1922:

Huis en Senaat gaan binnen twee dagen uiteen, opdat de leden gelegenheid zullen hebben deel te nemen aan de verkiezingscampagnes. Vandaar dat het Tarief van invoerrechten werd afgehandeld binnen korter tijd dan algemeen mogelijk werd geacht, zulks in tegenstelling met de lange behandeling die was vooraf gegaan.

De Mc-Cumber-Fordney Tariff Law, zooals die voortaan zal heeten, heeft nl. een record behaald in langzame behandeling, dat de aandacht trekt.

Op 27 Mei 1919 werd de Commissie for Ways and Means van het Huis opgedragen om te doen samenstellen een „Summary of Tariff Information”.

Op 19 Juni 1919 begonnen de publieke verhooren betreffende oorlogsindustrieën, waaronder de kleurstoffen-industrie.

De algemeene verhooren werden dagelijks gehouden van 6 Januari 1921 tot en met 16 Februari d.a.v. Daarop togen de Republikeinsche leden van de Committee aan het werk. De formuleering van het wetsontwerp nam ruim drie maanden in beslag (21 Maart—29 Juni). De Committee, aan welke het Huis het op 29 Juni door Mr. Fordney ingediend ontwerp had toegezonden, bracht rapport uit op 6 Juli d.a.v. en het Huis nam het ontwerp aan op 21 Juli 1921. Vervolgens ging het ontwerp naar den Senaat, die het doorzond aan de Finance Committee op 22 Juli. De verhooren van deze Committee duurden van 25 Juli tot en met 31 Augustus 1921. Na behandeling der inkomstenbelasting werden de verhooren heropend op 3 November; zij duurden tot en met 9 Januari 1922. De openbare behandeling in den Senaat had plaats van 20 April tot en met 20 Augustus.

De Senate Finance Committee had 2.087 amendementen in het ontwerp aangebracht, welk aantal de Senaat verhoogde tot 2.436.

Het ontwerp werd aldus geamendeerd, toegezonden aan de Conference Committee, bestaande uit 5 Leden van het Huis en 5 Senatoren, die het aantal veranderingen vermeerderden tot bijna 3000.

Den 9en September werd het ontwerp aan het Huis teruggezonden.

De Conference Committee had echter twee zeer belangrijke wijzigingen in het ontwerp gebracht, die noch in het Huis, noch in het Senaats-ontwerp stonden. Immers werd het dye-embargo, dus de bepalingen die den invoer van kleurstoffen uitsloten, behalve in gevallen van noodzakelijke behoefte, verlengd, terwijl kali (potash) werd belast. Waar de Conference Committee tot taak heeft om de meeningen van Huis en Senaat tot overeenstemming te brengen, indien de Vergadering die het Ontwerp het laatst behandelt dit amendeert, was het duidelijk dat de Committee buiten hare wettelijke bevoegdheid was gegaan. Vandaar dat het Huis met bepaalde instructies het ontwerp retourneerde en de Committee deze amendementen elimineerde. Daarop nam het Huis het ontwerp aan en ging het naar den Senaat, die het goedkeurde op 18 September. In beide vergaderingen was er bijna geen debat.

De President tekende het ontwerp gisteren, zoodat het tusschen Donderdag (21) en Vrijdag (22) om 12 uur 's nachts in werking is getreden.

Het is duidelijk, dat men niet serieus 2500 amendementen kan bediscussieeren in enkele dagen, waaruit wel blijkt, dat voor alles bij de meerderheidspartij vaststond, dat het aan den volke beloofde tarief er vóór de verkiezingen zou zijn.

Vier honderd millioen dollar zal, naar schatting van den actuaire van het Ministerie van Financiën, de opbrengst zijn gedurende het eerste levensjaar van het Tarief. Reeds kan men advertenties lezen, waarin wordt aangedrongen, dat men toch tijdig koope met het oog op de aanstaande prijsverhoogingen en

men voorspelt reeds een opleving in de bestellingen van de industrie.

Wat zijn nu de eigenaardigheden van het nieuwe Tarief? De rechten zijn natuurlijk belangrijk hooger dan in de Underwood Law en in het Emergency Tariff, dat tot heden gold. Een sterke bescherming is gegeven aan de artikelen van landbouw- en veeteelt. Die bescherming werd reeds gegeven bij het Emergency Tariff, dat in den zomer van 1921 tot stand kwam en verbetering moest brengen in den evenzeer slechten toestand der landbouwers. Inderdaad is die thans verbeterd, zijn de schulden betaald en is de koopkracht van den landbouwstand, die 40 pCt. der bevolking uitmaakt, hersteld, doch veeleer is dit een gevolg van de herleving der War Finance Corporation, die credieten ging openstellen voor de landbouwers en de liquidatie der destijds bevroren credieten en van een reductie der productiekosten, speciaal der loonen in het landbouwbedrijf.

Doch in het algemeen wordt het Tarief geprezen als de „deus ex machina” die den toestand redde. Vandaar dat geen landbouwer een Afgevaardigde zou dulden die niet de rechten van het Emergency Tariff handhaafde, en dus werden deze in de Fordney Bill vrijwel overgenomen.

Zeer belangrijk zijn o.m. verhoogd de rechten op haring en op bloembollen. Die op zuivelproducten zijn thans zoodanig, dat de concurrentie, naar men mij mededeelt, vrijwel uitgesloten is.

Belangrijk ook is de verhooging der rechten op fabriekmatige artikelen, hoewel de vermeerdering dier rechten niet evenredig is aan die op landbouwarikelen.

Als voorbeelden mogen dienen:

<i>Schedule I</i> chemicaliën:	Underwood law	Fordney (new) law
dyeing & taring extracts	free	15 pCt.
perfumery alcoholic	40 d.c. + 60 pCt.	40 d.c. + 75 pCt.
„ non „	60 pCt.	75 pCt.
bone black	free	20 pCt.
<i>Schedule II</i> earthenware etc.:		
optical glass	free	45 pCt.
surveying instruments etc.	25 pCt.	45 pCt.
<i>Schedule III</i> metals etc.:		
pig iron and scrap		
iron & steel	free	75 d.c.
steel ingots	free	2-10 d.c. to 20 pCt.
laboratory instruments	free	40 pCt.
<i>Schedule IV</i> :		
cotton clothing	30 pCt.	30 d.c. + 10 pCt.
<i>Schedule V</i> wool:		
clothing etc. lb.	35 pCt.	24 d.c. + 40 pCt. to 45 pCt. + 50 pCt.
<i>Schedule VI</i> silk etc.:		
thrown silk yd.	15 pCt.	25 pCt.
woven silk fabrics yd.	45 pCt.	55 pCt.

Ik heb hierbij moeten nemen artikelen waarvan de soort der belasting, nl. specifiek of ad valorem, dezelfde is als voorheen, daar de vergelijking anders niet duidelijk is; voor den expert zijn er nog frappanter voorbeelden dan de bovenstaande.

Er waren twee belangrijke strijdpunten.

Het eerste was naar welke waarde zullen de ad valorem rechten worden berekend, naar de buitenlandse waarde of naar de Amerikaanse waarde.

Omdat de laatste zooveel hooger is, wenschten de voorstellers die in de wet te zien vastgelegd, doch de krachtige oppositie der importeurs, die dan bij hun buitenlandse aankopen nimmer konden berekenen wat de goederen c.i.f. New York duty paid zouden kosten, heeft in dezen overwonnen.

De American valuation is dus niet de basis der ad valorem rechten, behalve in twee gevallen, t.w. a. ter zake der kleurstoffen en b. wanneer de President dit bepaalt, waarover hierna zal worden gesproken.

Het tweede strijdpunt betrof de vraag of het embargo der kleurstoffen moest worden gehandhaafd. Ja, zeiden de kleurstoffenfabrikanten, neen, zeiden de wol- en katoenfabrikanten.

Het embargo is niet, zooals de eersten wenschten,

verlengd, doch de rechten zijn ter meerdere bescherming eenigszins verhoogd.

Paragraaf 27 bepaalt thans:

Coal tar products: acetanilids etc.

40 pCt. ad valorem based upon an American selling price... and 7 cent per pond, met bepaling evenwel dat gedurende de eerste twee jaren het ad valorem recht is 55 pCt., terwijl de in paragraaf 28 genoemde coal tar products: all colors and stains etc. zijn belast met 45 pCt. ad valorem, based upon the American selling price etc. and 7 cent per pond, terwijl gedurende de eerste twee jaren het ad valorem recht is 60 pCt.

De verlenging van het embargo die de Conference Committee in het ontwerp bracht, is dus niet gehandhaafd.

Men kan over dit alles denken zooals men wil, want het is een kwestie van opvatting, maar het zijn bepalingen, welke vallen onder een tariefwetgeving. Betwijfeld mag worden of dit ook gezegd kan worden van zekere bepalingen in title III, der z.g.n. special provisions.

De Constitutie der Vereenigde Staten werd gemaakt in 1788, toen gebleken was, dat de articles of Confederation welke de dertien toen bestaande Staten bonden van 1785—1788, niet voldoende eenheid schiepen om te verzekeren het belang van allen.

Tevoren kwamen slechts te zamen de „diplomatic agents” der verschillende Staten. De Constitutie van 1788 creëerde een wetgevende macht, bestaande uit een Huis met proportionele vertegenwoordiging en een Senaat, waarin elk der Staten, groot of klein, een gelijk aantal, immers twee, vertegenwoordigers had. Bovendien werd gecreëerd een Uitvoerende en een Rechterlijke Macht, welke onder de Articles of Confederation niet bestonden, zoodat men had het Engelsche stelsel der drie Machten, elkaar in balans houdende met scherp omlinnde bevoegdheden.

Beschouwd vanuit het standpunt der Staten is het een „Government of delegated Powers”, daar immers deze organen geen andere macht bezitten dan die welke door de Staten bij de Constitutie uitdrukkelijk werden toegekend en overgedragen, terwijl het beschouwd van Federaal staatskundig standpunt, dus voor wat betreft de verhouding der machten onderling is, een „Government of checks and balances”. Dit zijn de twee principes, waarop de Constitutie werd opgebouwd.

In Act I sectie VIII wordt opgenoemd de wetgevende macht van het Congres in 18 paragrafen, waaronder sub 1. de „power to lay and collect... duties... to pay the debts or provide for the common defense and general welfare of the United States...”

sub 2. to regulate commerce with foreign nations...

In het licht dier bepaling beschouwd, wordt van democratische zijde beweerd, dat z.g.n. „flexible provisions” en de z.g.n. „bargaining powers” van den President, in de Tariefwet vastgelegd, zullen blijken niet constitutioneel te zijn. Afgescheiden van de wettigheid dier bepaling, is met kracht betoogd, dat de feitelijke vaststelling der rechten, die zullen worden gegeven, *in strijd met de bedoeling der Constitutie*, grootendeels zijn gelegd in de handen van den President door de „special provisions” 315 en volgende.

Wat is de inhoud dier bepalingen?

Het Tarief wordt beweerd te zijn een „scientific tariff”, gebaseerd op het verschil in productieprijzen hier en in het buitenland, welk verschil door de invoerrechten wordt opgeheven.

Paragraaf 315 bepaalt nu, dat indien den President mocht blijken, dat dit niet het geval is, hij de goederen onder een andere classificatie kan brengen, of de rechten bij de wet bepaald met hoogstens 50 pCt. kan verhoogen of verlagen, terwijl (paragraaf 316) indien niet mogelijk blijkt om het verschil in productiekosten in binnen- en buitenland vast te stellen, de President dit bij proclamatie bekend kan maken; hetgeen tot gevolg heeft, dat de rechten voortaan naar de American valuation worden berekend; in dat geval

kan de President evenwel de rechten met hoogstens 50 pCt. verlagen, terwijl die niet door hem verhoogd kunnen worden. Zulks geschiedt, nadat de U.S. Tariff Commission publieke verhooren heeft gehouden.

De aldus door den President in het leven geroepen veranderingen treden in werking 15 dagen na afkondiging der proclamatie. Zulke veranderingen zullen dus vrij plotseling intreden en het verschil in het recht zal 50 pCt. kunnen bedragen.

Men mag de vraag stellen of de theorie der „division of powers” niet eenigszins in het gedrang is gekomen en of er niet eenige verwarring is ontstaan tusschen de bevoegdheden der wetgevende en uitvoerende machten.

Reeds thans berichten de bladen dat van vele zijden pogingen zullen worden aangewend om op deze wijze de rechten verhoogd te krijgen, en in sommige gevallen te doen verlagen. Van republikeinsche zijde is zeer de nadruk gelegd op het voordeel dat uit die flexibiliteit kan voortvloeien, Praetorisch recht!

Hier ligt een veld van dubbele waakzaamheid voor de officieele en niet officieele vertegenwoordigers van vreemde belangen. Het zal noodig zijn al hetgeen de Tariff Commission onderneemt met zorg te volgen. Men zal voortdurend het oor te luisteren moeten leggen en bedacht moeten zijn op een zeer snelle actie van de zijde der belanghebbenden om de rechten te doen veranderen.

De buitenlandsche exporteur zij bedacht op hogere rechten „at any time”, indien hij op zich nam „duty paid” te leveren.

Vervolgens de bevoegdheid van den President ter bescherming van den Amerikaanschen handel in het binnenland tegen unfaire concurrentie van buiten.

Bij paragraaf 316 wordt de U.S. Tariff Commission opgedragen, of op klachten onder eede of uit eigen hoofde onderzoekingen in te stellen in gevallen van unfaire (sic) concurrentie-methoden, unfaire (sic) handelingen in verband met den invoer en den verkoop door den eigenaar, den importeur, den geconsigneerde, of den agent van een hunker, die het gevolg hebben of bedoeld zijn om te vernietigen of belangrijke schade aan te brengen aan een Amerikaansche industrie welke „efficiently and economically” wordt gedreven, om de oprichting daarvan te verhinderen of handel en bedrijf in de U.S. te beperken of te monopoliseeren, welke handelingen strijdig met de wet worden verklaard.

Van de beslissing der Commissie bestaat er in sommige gevallen appèl op het U. S. Court of Customs Appeal. De Commissie heeft de bevoegdheid getuigen te dagvaarden en bewijslevering te vorderen. Nadat de Commissie hare bevinding aan den President heeft medegedeeld, kan deze vaststellen een verhoogd invoerrecht van ten minste 10 pCt. en ten hoogste 50 pCt. van de waarde der goederen, of in ernstige gevallen den invoer der goederen van den betroffene persoon verbieden.

Men voelt hoe groot de bevoegdheid is.

Wanneer zijn de voormelde methoden of handelingen unfaire? Wat beteekent „efficiently and economically” gedreven, speciaal wanneer het een industrie betreft, wier oprichting wordt beweerd te worden verhinderd?

De beslissing zal in de practijk in de eerste plaats berusten bij de Tariff Commission, wier leden door de Administration worden benoemd en die de feiten vaststelt, waarop de President zijn beslissing steunt.

Ook hier gelden dezelfde bezwaren, maar in verscherpte vormen: De uitvoerende macht bepaalt de „duty” en zulks naar aanleiding van een geïncrimineerde methode van een handel in een vreemd land, aldus regelende de „commerce with foreign nations”, hetgeen men zou denken te zijn de taak van het Congres.

Ten slotte kan de President volgens de bepalingen van sectie 317 in het algemeen belang bij proclamatie met hoogstens 50 pCt. verhoogen de invoerrechten op

goederen, die geheel of gedeeltelijk zijn voortgebracht of gefabriceerd in een vreemd land, wanneer dat land goederen van Amerikaansche herkomst direct of indirect belast met „any unreasonable charge, exaction, regulation or limitation”, die niet tevens geldt voor dezelfde artikelen van alle andere landen of „discriminates in fact against the commerce of the U. S., directly or indirectly by law or administration regulation or practice by or in respect to any customs, tonnage, or part duty, fee, charge, exaction, classification regulations, conditions, restriction or prohibition in such manners as to place the commerce of the U. S. at a disadvantage compared with the commerce of any foreign country.”

Indien vervolgens de voormelde bezwaren door het vreemde land worden gehandhaafd, kan de President den invoer van alle of sommige artikelen uit dat land verbieden. De vermeerdering van het recht zal bedragen hoogstens 50 pCt. ad valorem of zooveel minder als zal opwegen tegen het nadeel, geleden ter zake der geïncrimineerde bepalingen.

Reeds melden de dagbladen, dat het personeel der U. S. Tariff Commission zal worden verdriedubbeld en dat aan alle consulaire ambtenaren in het buitenland instructie zal worden gegeven scherp op zulke gevallen te letten. De wet bepaalt, dat de Committee een voortdurende studie zal maken van soortgelijke bezwarende economische politiek van andere landen en de gevallen aan den President zal voorleggen. Zooals gezegd, wordt de U. S. Tariff Commission door de Administration benoemd.

Uit deze bepalingen volgt, dat in de practijk de rechten, die feitelijk zullen worden geheven, in vele gevallen niet dezelfde zullen zijn als die welke in de wet zijn neergelegd. Zoo is ook verklaarbaar, dat men het per slot van rekening niet zoo nauw behoefde te nemen met de vaststelling dier rechten en het ontwerp kon afmaken „in a rush”. D. H. ANDREAF.

HET NEDERLANDSCH-DUITSCH CREDIET.

Het aantal aanvragen, om van dit crediet te mogen genieten, stijgt in den laatsten tijd sterk.

De eerste aanvraag dateert van 10 Mei 1921. Een half jaar later was crediet-aanvraag 66 ingekomen. Weer een half jaar later crediet 122, doch thans op 9 October is crediet-aanvraag 260 reeds in behandeling, dat is dus in 5 maanden tijd niet minder dan 138 nieuwe aanvragen, en de verwachting van de Treuhandverwaltung, die te Berlijn het crediet beheert, is, dat wij in zeer snel tempo vooruit zullen gaan.

Het crediet is renouvelleerend (revolving credit), d.w.z. dat binnen den tijd, waarvoor het crediet is toegestaan, — in den regel een jaar — over het toegestane bedrag mag worden beschikt en, wanneer er terugbetalingen hebben plaats gehad, opnieuw mag worden beschikt, mits het debet-saldo van de rekening-courant nimmer het toegestane bedrag overschrijdt.

Sedert pl.m. 3 maanden is door de Nederlandsche Regeering aan de Treuhand vergunning gegeven om een crediet, dat regelmatig binnen den termijn gerevolveerd heeft, weer opnieuw voor een jaar toe te staan. Van deze faculteit wordt ruimschoots gebruik gemaakt. Enkele credieten zijn na het verstrijken van den termijn, waarvoor ze waren toegekend, opgezegd, enkele andere zijn tot een verminderd bedrag weer toegekend, doch verreweg het grootste gedeelte der credietnemers ziet gaarne weer voor een nieuwen termijn het crediet toegekend, terwijl velen ook om verhooging van het eenmaal toegekende crediet komen.

De gezamenlijke credieten mogen, gelijk bekend is, krachtens het verdrag nooit de f 140.000.000,— overschrijden. Tot op 2 October waren door de Nederlandsche Regeering credieten beschikbaar gesteld tot een gezamenlijk bedrag van ruim f 46.000.000,—. Hierop zijn dan in mindering gebracht de reeds weer terug-

betaalde credieten, waarop, of voor zoover daarop geen aanspraak door den crediet-nemer meer wordt gemaakt. Dit cijfer is voor de vraag, in hoe verre reeds over het geheele crediet beschikt is, van minder beteekenis dan het gezamenlijk debet-saldo van alle crediet-nemers. Op 2 October jl. bedroeg dit gezamenlijk debet-saldo pl.m. f 31.000.000,—.

Uit de cijfers omtrent de toename van het aantal aanvragen valt gemakkelijk de conclusie te trekken, dat het Nederlandsch-Duitsche Crediet bij de Duitse industrie hoe langer hoe meer in den smaak valt. Verschillende redenen zijn daarvoor zeker op te geven. Een der redenen is stellig ook de meerdere bekendheid, die het crediet-verdrag begint te krijgen, doch een nog voornamere rede is de groote moeilijkheid voor de Duitse industrieelen, om bij hun eigen banken hun crediet-behoeften vervuld te krijgen. Het geld bij de banken is schaarsch en de berekende rente hoog. De Duitse crediet-nemer, die een deel van het Nederlandsche crediet bekomt, betaalt alles en alles tezamen aan rente en provisie $8\frac{1}{2}$ pCt. plus $\frac{1}{2}$ pro mille. Ofschoon dit op zichzelf zeker niet gering is, is het toch heel wat voordeliger dan de condities waarop de Duitse banken — stel ze hebben het geld — crediet aanbieden of kunnen aanbieden.

Het valt niet te ontkennen, dat, wanneer met 3 of 4 maanden, gelijk men in Duitschland verwacht, of met 6 maanden het geheele crediet van f 140.000.000 zal zijn toegekend, dit een belangrijke vermeerdering van Nederlands vlottende schuld met zich zal brengen. Een belangrijk deel van de Duitse industrie zal dan arbeiden met Nederlandsch geld. Eenigszins pijnlijk is, daartegenover te moeten constateeren, dat vele takken der Nederlandsche industrie kwijnen door gebrek aan werk. Reeds het feit, dat van onze vlottende schuld thans slechts weinig ondergebracht is bij de Nederlandsche Bank en het overgrootste deel plaatsing heeft gevonden bij het publiek, wijst er mede op, dat handel en industrie te weinig emplooi vinden voor het eigen kapitaal. Wanneer Nederlandsche industrieelen dan ook zouden wijzen op het pijnlijke van de verhouding, dat Nederland aan de Duitse industrie geld leent, terwijl die Duitse industrie door de Duitse valuta de concurrentie-mogelijkheid voor de Nederlandsche industrie vrijwel wegneemt, dan zou daartoe, oppervlakkig beschouwd, zeker aanleiding bestaan. Het moet echter ter eere van de Treuhandverwaltung te Berlijn gezegd worden, dat ze zoo veel mogelijk vermijdt, om voor het crediet industrieelen in aanmerking te brengen, die met de Nederlandsche concurreeren. Sedert mijn opmerking bijv., dat de Nederlandsche Sigarenfabrieken vrijwel tot werkloosheid zijn gedoemd door de concurrentie met de Duitse import-sigaren, worden geen sigarenfabrieken meer voorgedragen voor een deel van het crediet, ten einde daarmee hun inkoop van ruwe tabak te financieren. En wanneer het juist is, dat reeds thans, maar straks nog meer, een groot deel der Duitse industrie zijn krachten kan ontplooien, omdat het door het Nederlandsche crediet in staat is zijn grondstoffen in te koop, dan mag toch niet worden ontkend, dat dit ook mede het uitgesproken doel van het verdrag is geweest, dat nl. Duitschland, dat beschikte over fabrieken en arbeidskrachten, in staat zou worden gesteld, om grondstoffen van elders te betrekken, ten einde die in Duitschland te verwerken en uit den prijs der uit deze grondstoffen vervaardigde en naar het buitenland uitgevoerde fabrikaten het crediet weer terug te betalen, en door de winst in staat te zijn, er weer boven op te komen.

De Regeering en haar zeer kundige adviseurs hebben direct na den Wapenstilstand de zaak zoo ingezien, dat een verarmd Duitschland, dat niet in staat zou zijn, zijn productieve kracht weer ten volle te ontplooien, een groot gevaar voor Nederland in de toekomst zou opleveren.

Niemand kan in de toekomst zien en niemand heeft dus ook voorzien, dat de opbloei der Duitse indus-

trie zou samenvallen met groote werkloosheid en een hooge vlottende schuld in eigen land. Wel is echter bij het tot stand komen van de Wet tot ratificatie van het verdrag voorzien, dat dit crediet zou worden gefinancierd met schatkistbiljetten. Ook al zal dus de Minister van Financiën er op bedacht zijn, een groot deel van de vlottende schuld te consolideeren, dat deel, dat zijn ontstaan vindt in het Nederlandsch-Duitsche Crediet zal daarvoor niet in aanmerking komen.

MR. S. DE VRIES CZN.,
Reg. Comm. voor het Ned.-Duitsche Crediet.

HET BEVOLKINGS-VRAAGSTUK VOOR NEDERLAND IN „STAATHUISHOUDKUNDE EN STATISTIEK”.

Rondom de vraag, door twee praeadviseurs (prof. dr. J. H. F. Kohlbrugge en mr. L. A. Ries) vooraf in geschrifte behandeld: „welken invloed zal de economische ontwikkeling der laatste jaren oefenen op het bevolkingcijfer, in het bijzonder van Nederland?” niet in precieze aansluiting erop (zoo iets schijnt moeilijk bereikbaar), groepeerde zich Zaterdag 7 October in Den Haag een debat, dat er zijn mocht.

Het woord is thans aan de medici, de economen zijn minder verdeeld dan wel den schijn heeft, zei de voorzitter in zijn slotwoord.

Hoewel ook ter vergadering het woord reeds aan medici was geweest, aan de heeren Heyermans en Kohlbrugge, die, schoon niet geheel eenstemmig, toch één lijn trokken in hun zeer opmerkelijk en fel verzet tegen het nieuw-malthusianisme, den zenuw-slooper, den zeden-bederver, den middellijken opwekker van abortus, waarnaar de door gefaald hebbende preventie teleurgestelden grijpen als het eenig middel dat hun nog rest.

Het is evenwel bekend, dat het nieuw-malthusianisme in medische kringen ook voorstanders telt. En het ware inderdaad belangwekkend, te weten, of dezen bereid zijn, het requisitoir der twee genoemden te onderschrijven, en enkel in hun slotsom van hen afwijken. Want het is denkbaar, dat zij, de hoogst ernstige bezwaren tegen het stelsel onderschrijvende, niettemin van oordeel zijn, dat deze in den koop moeten worden meegenomen — de „bittere noodzakelijkheid” waarvan de heer Kuyper sprak — uit overweging, dat de bezwaren van niet-toepassing (de gevolgen van veelszins onbelemmerde procreatie, van niet trouwen en van laat trouwen) nog bedenkelijker zijn. De beantwoording van deze vraag trouwens staat ook ter competentie van niet-geneeskundigen. En ook ter vergadering hebben dezulken zich er wel over uitgelaten, de heer Smid b.v., die van oordeel was, dat inderdaad die bittere koop moet worden aangegaan.

Is hier dan een conflict tusschen ethiek en economie? Mr. van Rhijn wilde het doen gelooven en in zooverre is deze stelling juist, dat ethische bezwaren en economische voordeelen in dit geding wel tegenover elkander kunnen worden geplaatst. Toch zij men met het poneeren van deze tegenstelling voorzichtig; men doet goed, de ethische en de economische factoren uiteen te houden, doch men doet verkeerd de wisselwerking tusschen beide te veronachtzamen: uit ethisch bederf zal economische zwakte, uit economischen bloei kan ethische verheffing ontstaan.

Nog in ander opzicht echter kan de voorzitter hebben bedoeld, dat nu het woord aan de medici is. Twee statistici van professie, mr. van Zanten en prof. Holwerda, hadden in het debat geklaagd over het ongevoegzame der bevolkingsstatistiek. Niet dat deze ons niet voortreffelijk van geboorte- en sterfte-cijfers, van huwelijks-frequentie en van veel wat hiermede samenhangt, op de hoogte houden in de groote lijnen, maar dat aan ons inzicht in wat de toekomst te wachten geeft en ook in wat het heden biedt aan materiaal nog veel ontbreekt. Men neme alleen maar de vraag, die ook door den heer Heyermans werd aangerord,

welke de oorzaak is van kinderlooze huwelijken, of van huwelijken met maar één kind. Men is geneigd te zeggen: zij schuilt in het nieuw-malthusianisme, doch medici verzekeren, dat zij ook kan liggen in geslachtsziekten.

Men ziet: vragen van dit slag — en niet het minst hare bespreking maakte het debat interessant — hielden met het aan de orde gestelde vraagpunt maar meer zijdelings verband.

Zoo ook de vraag, die Mr. Ries en prof. Verrijn Stuart Sr. verdeeld hield, of Malthus' theorie nog waarde heeft voor onzen tijd. Het was ongetwijfeld de bizondere verdienste van Mr. Ries' prae-advies, het bevolkingsvraagstuk te hebben geplaatst op het plan der beschouwing van de dalende geboortecijfers als verschijnsel van massale aanpassing aan nieuwe natuur- en cultuurfactoren, en verdiende hulde is hem hiervoor m.n. door de heeren Verrijn Stuart en Wibaut gebracht, vergoeding voor het misprijzend woord van prof. Veraart, die van deze neo-Darwinistische hypothese niets weten wilde. Maar is hiermede Malthus van de baan? Voorlooper van Darwin was deze toch ongetwijfeld en het moet prof. Stuart worden toegegeven, dat in het algemeene kader van Malthus' theorie ook de nieuwste verschijnselen op het terrein der bevolkingsleer zich zeer wel laten inpassen.

Mr. Van Gijn's uitspraak, dat de economen het niet zoo bijster oneens waren gebleken, kon met heel wat feiten worden gestaafd. Er was veelvuldig meeningsverschil, maar dat lag veelal aan de oppervlakte. Nemen we een enkel voorbeeld.

De heeren Veraart, Verrijn Stuart, Kortenhorst en Clifford hebben, elk met eigen uitgangspunt en eigen conclusie, de wenschelijkheid uitgesproken, juist met het oog op de toeneming der bevolking, van een actieve welvaarts-politiek. Over den concreten inhoud ervan zou bij nadere uitwerking wel eenig verschil tusschen de heeren aan den dag treden; het bleek reeds bij het lonken van den „vrijhandelaar” Kortenhorst naar zoiets als fair trade en bij de, naar te vreezen is overdreven, verwachtingen die Mr. Clifford (misschien ook prof. Kohlbrugge, al was deze minder optimist op dit stuk) van de emigratie koestert, maar al deze sprekers zagen dan toch in dezen aanwas der bevolking een verschijnsel, dat volgens den een onmiddellijk zorgwekkend, volgens den ander toch zeker zorg eischend is. En Mr. Clifford's opmerking, dat de kapitaalnood onzer tijden aan het voeren van een welvaarts-politiek, zoo krachtig als men die wel zou begeeren, helaas in den weg staat, zal wel door de meesten worden beaamd.

De vrees voor overbevolking was bij allen aanwezig in dezen zin, dat men op zijn hoede moet zijn. Zij was alleen bij den een zwakker dan bij den ander. En ook zij, bij wie zij niet het sterkste leefde (tot wie men ook prof. Methorst, den schrijver in dit weekblad van 4 October ll. rekenen kan, op wien ter vergadering zoowel beroep werd gedaan als critiek werd geleverd), spraken dan toch van een actieve welvaarts-politiek en van emigratie als van door het bevolkingsaccres geschapene of te scheppen noodzakelijkheden.

Eenig misverstand was er in deze redeneeringen wel, met name wat het verband met het al dan niet onvermijdelijke van het nieuw-malthusianisme betreft. Men kan toch bezwaarlijk en van zeker optimisme (of wil men, getemperd pessimisme) aangaande den aanwas der bevolking blijk geven op grond, dat deze zoo'n vaart niet nemen zal, en tevens het nieuw-malthusianisme beslist ontraden. Nog afgezien hiervan, dat dit laatste onbillijk beoordeeld wordt zoo men enkel let op minwaardige beweegredenen tot zijn toepassing en op zijn bedenkelijke gevolgen (zijn zuiver ethische motieven heeft het ook, en het was vreemdend, dat een ethnoloog als dr. Kohlbrugge hiervoor zoo weinig oog had), hier wordt een denkfout begaan; de heeren Verrijn Stuart, Kuyper en Ries hebben terecht erop gewezen. Want indien in-

derdaad de toeneming der bevolking dermate zal afnemen, dat alle ongerustheid wijken mag, dan zal men dit verschijnsel zeker niet kunnen verklaren zonder het in rekening brengen van feitelijk in praktijk gebracht nieuw-malthusianisme, al behoef dit niet de eenige oorzaak te zijn. Welnu, het is een ietwat bedenkelijke redeneering, een middel te verwerpen als schadelijk en overbodig op grond van feiten, die zonder toepassing ervan niet aanwezig zouden zijn.

De vrees voor een te veel aan menschen wortelt niet alleen in het procreatief gedrag der menschenwereld. Dit laatste moet in verband worden gebracht met de teelt van voedingsmiddelen (dit woord in ruimen zin genomen). Malthus legde dit verband dan ook zeer uitdrukkelijk, en na hem Ricardo met zijn wet der afnemende meer-opbrengsten (een verbetering van den term „afnemende opbrengsten”, welke, zoo ik mij niet bedrieg, aan onzen Wageningschen agro-econoom prof. Koenen te danken is).

Het is een leemte in beide prae-adviezen geweest, van deze wet te zwijgen (Mr. Ries had haar wèl besproken in zijn „Economist”-artikel van 1921), een deugd van het debat, haar weer naar voren te halen. Want er zou in hoe snelle menschenvermeerdering ook niets verontrustends zijn, indien de toeneming van wat noodig is om deze menschen in leven te houden hiermede gelijken tred kon houden.

Inzonderheid nu de heeren Smid en Verrijn Stuart (tot zekere hoogte ook prof. Blink) hebben betoogd, en met sterke argumenten hun betoog gestaafd, dat deze gelijke tred een illusie is. Tot vóór den oorlog bespeurde men van die wet heel weinig, meende dr. Kohlbrugge. Zelfs dit kan worden tegengesproken. Het is waar, landbouwtechniek en landbouwchemie hebben in de verstreken honderd jaar de agrarische productie gerevolutioneerd en ontzaglijk omhoog gestuwd. Maar ook zij zijn niet bij machte geweest, de bittere oude wet van Ricardo te niet te doen; men denke alleen maar aan het sprekende, door den heer Smid weer in herinnering gebrachte, bewijs uit het ongerijmde: gold de wet niet, maar kon door willekeurige vermeerdering van op grond bestede productiemoeite een in evenredigheid grootere opbrengst worden verkregen, waarom zou dan bijvoorbeeld een boer zijn grondbezit niet gaan splitsen onder zijn kinderen, met last aan elk tot intensiever bewerking, inplaats van voor elk hunner grond bij te koopen of bij te huren? Tegen argumenten als dit en andere kan men enkel de hoop stellen, dat het andermaal en voortdurend zal meevallen, zooals het ook in de negentiende eeuw is meegevallen als af en toe een nieuwe vinding de organische productie op eenmaal bracht op een hooger plan (op welk plan dan intusschen weer onmiddellijk de wet der verminderende meer-opbrengsten in werking trad), nieuwe vindingen, waardoor tijdelijk de wet wel niet wordt ter zijde gezet maar in hare werking geneutraliseerd. Doch meer dan hoop is dit niet en van haar alleen zal het mensdom niet kunnen leven, op haar alleen bouwende zal het een ellende tegemoet gaan, zij het in nog verwijderde toekomst, waarvan de hongersnood in Rusland de wrange voorproef geeft.

In hoever verwijderde toekomst? Hier tast men geheel in het onzekere. De heer Smid gaf andermaal blijk van zijn hartgrondig pessimisme in dit opzicht door de verwachting uit te spreken, dat op den duur niet meer dan twee à drie millioenen menschen in Nederland zullen kunnen bestaan, op den duur, wanneer nl. ook de andere organisch-productieve streken der aarde zoo dicht bevolkt zullen zijn, dat elk land in zijne behoeften zelf zal moeten voorzien. Het geval is, als toekomstbeeld, denkbaar. Doch men overdrijft — en doet hiermee zijn betoog schade — met deze toekomst als zoo nabij te rekenen, dat zij reeds thans onze gedragingen moet beïnvloeden. Voorloopig staat het toch wel vast, dat elk land, naast de directe voorziening in eigen behoeften, de methode der indirecte

voortbrenging (den ruil van b.v. eigen industrieele overschotten tegen agrarische van andere landen) kan blijven hanteeren. Zoolang deze ruil mogelijk is, hebben beide partijen er voordeel bij.

Dit voordeel zal echter slinken voor die partij, wier behoeften het dringendst spreken, waar b.v. de bevolking het snelste wast. En dit sluit in: overwegingen als deze slijpen van het bevolkingsvraagstuk wel de allerscherpste kanten af, maar laten het niettemin als actueel en nijpend probleem in stand.

Het laat zich niet wegedeneeren met algemeenheden als de heer De Clercq (op wien de profetenmantel van den heer Stoffel schijnt te zijn neergedaald) over land-nationalisatie en nog enkele andere zaken ten beste gaf. Te zijner ontlasting strekke, dat hij, op een laat uur aan het woord komend, van den voorzitter maar enkele minuten meer kon loskrijgen en dat althans zijn philippica tegen den alcohol wel paste in het kader van Mr. Ries' „qualiteits-productie” en van veler sprekers wensch naar een actieve welvaarts-politiek.

Het laat zich evenmin wegvagen met een uitspraak als die van den heer Wibaut, dat van een bevolkingsleer, waardig den naam „leer” te dragen, eerst sprake zal kunnen zijn, zoodra de productie, nu niet van menschen maar van goederen rationeel zal zijn geregeld, men leze: zoodra het socialisme de overwinning op het kapitalisme zal hebben behaald en de productievijze op zijn leest zal hebben geschoeid. Al erkent men, dat het zuiver marxistisch is gedacht — het marxisme toch beschouwt de menschheid als nog steeds vertoovend in het tijdperk harer voorgeschiedenis —, oplossing van de nooden dezer voorgeschiedenis-periode is hiermee in geen opzicht gegeven en zelfs de vaagste aanduiding ontbreekt, hoe bijvoorbeeld de wet der afnemende meer-opbrengsten zal kunnen worden teniet gedaan door de „rationalisatie” der voortbrenging.

Sterker stond deze spreker in zijn critiek op prof. Kohlbrugge's prae-advies, critiek waarin hem zijn partijgenoot E. Boekman in het Populair-Wetenschappelijk Bijblad van „Het Volk” van 6 October ll. reeds was voorgegaan. In dit prae-advies waren inderdaad zwakke steeën; men verkreeg den indruk, dat de studie, door dezen prae-adviseur van het socialisme gemaakt, niets dieper gedaan was dan die zijner talrijke sociaal bijziende landgenooten, wien de toch niet zoo heel fijne nuances tusschen Marx en Aalberse-Nolens plegen te ontgaan. Men moet evenwel erkennen, dat de voortreffelijke rede, waarmede dr. Kohlbrugge zich en zijn geschrift ter vergadering verdedigd heeft, veel heeft rechtgezet en één belangrijk misverstand uit den weg heeft geruimd. Men had uit een passage van zijn prae-advies begrepen, dat hij van de leer was, in 1910 in „De Gids” door prof. Steinmetz beleden, dat zuigelingensterfte als heilzame „wieding der natuur” is te begroeten; prof. Scheltema had destijds hierover Mr. Steinmetz reeds te woord gestaan, gelijk prof. Methorst ditmaal (in dit weekblad) dr. Kohlbrugge; en ter vergadering werd deze oppositie nog versterkt, ook door een spreker als prof. Veraart, die overigens (met Mr. Kortenhorst) meer lof dan anderen voor het prae-advies over had. Het bleek, gelukkig, een misverstand. De zuigelingensterfte wordt ook door prof. Kohlbrugge als een blind en dom en schadelijk ding beschouwd. Maar het Nieuw-Malthusianisme als een nog grooter kwaad.

De twee prae-adviseurs zijn met eere uit den strijd gekomen; dr. Kohlbrugge met name na en door zijn rede, terwijl de uitnemende indruk van Mr. Ries' prae-advies door zijn mondelinge defensie nauwelijks meer kon worden versterkt.

D. VAN BLQM.

DE TOENEMING DER BEVOLKING IN NEDERLAND.

In de Economisch-Statistische Berichten van 1 Juni 1921 werd door mij, naar aanleiding van de

voorloopige uitkomsten van de kort te voren gehouden volkstelling, er op gewezen, dat eene toeneming der bevolking van ons land met 1,42 pCt. per jaar¹⁾, gelijk de laatste volkstellingperiode had gekenmerkt, „op den duur volkomen onhoudbaar” moest worden geacht. Immers zou, indien men voor een oogenblik dit toenemings-percentage, hetwelk sedert 1849 onafgebroken is gestegen, zich constant denkt, daaruit in nabije toekomst een bevolkingsdichtheid ontstaan, welke niemand voor mogelijk kan houden. En aangezien emigratie, tegenover de dan eerlang met enkele honderdduizenden per jaar stijgende bevolking uiter-aard onmachtig zoude staan, zou of toenemende sterfte, of verder dalende geboorte het onvermijdelijk correctief moeten vormen, hetwelk de door mij becijferde ondenkbaarheid zoude verhinderen werkelijkheid te worden. Van welke beide mogelijkheden ik dan de laatste verkoos.

De heer Methorst is in het nummer van 4 October j.l. van dit weekblad tegen mijne beschouwingen opgekomen met een betoog, hetwelk mij tot een paar opmerkingen aanleiding geeft. De strekking van zijn artikel is in de eerste plaats aan te toonen, dat men niet mag aannemen, dat onze bevolking gedurende een of zelfs twee eeuwen lang met 1,42 pCt. per jaar zal toenemen. Ik ben het daarmede natuurlijk volmaakt eens, en mijn bovengenoemd opstel had, mag ik zeggen, geen ander doel, dan juist te betoogen, dat hetgeen ik „voor een oogenblik” onderstelde, zich feitelijk niet zou *kunnen* voordoen. Bestrijding had hier enkel zin, indien men mocht willen beproeven aan te toonen, dat eene toeneming als de genoemde *wel* duurzaam mogelijk is. Aan een dergelijk betoog heeft de heer Methorst zich echter begrijpelijkerwijze niet gewaagd, wat ik hem allermint euvel zal duiden. Met mij erkennend, dat een verdubbeling der bevolking in nog geen 50 jaar tijds zich niet duurzaam denken laat, bepaalt hij zich er toe vast te stellen, dat, ook al blijft de sterfte verder, tot aan de grenzen van het op dit gebied bereikbare, dalen, eene doorgaande vermindering der nataliteit in het sedert 1876 waargenomen tempo de bevolkingstoename op een veel lager peil dan dat van 1,42 pCt. per jaar moet doen terugloopen. Ik zou hierbij enkel willen aanteekenen: *there needs, Mylord, no ghost come from the grave to tell us this!*

Zou er in zooverre dus voor mij alleen maar aanleiding zijn tot voldoening over gebleken overeenstemming van inzicht te dezer zake, de verdere inhoud van het opstel geeft mij aanleiding tot het maken van een enkele opmerking. De heer Methorst behoort, ook blijkens het hier besproken opstel, tot de tegenstanders van hen die — waarlijk niet voor hun genoegen! — telkens weer meenen te moeten wijzen op de noodzakelijkheid eener verdere daling van het geboortecijfer; noodzakelijk, wijl anders de zoozeer verheugende daling der sterfte-curve onvermijdelijk eerlang weder voor een stijgend beloop zou moeten plaats maken. En nu is het merkwaardige van zijn artikel dit, dat hij zijn betoog nopens de onmogelijkheid der handhaving van een bevolkingstoename met 1,42 pCt. per jaar steunt op de verwachting, dat de sedert 1876 ingetreden geboorte-daling zich ook verder onverzwakt, ja zelfs in versneld tempo, zal voortzetten.

Dit nu is een, naar het mij voorkomt, van zijn standpunt ontoelaatbare argumentatie. Wie strijd tegen de propaganda voor daling der nataliteit verderfelijck acht, behoort d.m. bij beschouwingen over de ontwikkelingsmogelijkheden van het bevolkingscijfer uit te gaan van eene constant gedachte nataliteit. De curve der geboorten had, in de door hem ontworpen teekening, althans van 1921 af, horizontaal moeten verlopen, daar dit den toestand weergeeft, welke hem de meest gewenschte dunkt, nu immers

¹⁾ Blijkens de sedert bekend geworden definitieve uitkomsten is het cijfer nog een weinig hooger geweest, nl. 1,45.

de daling der curve consensu omnium door de redelijke gezinsbeperking, die hij verwerpelijk acht, is gedetermineerd. Hij zou dan echter, tenzij de sterfte een sterke stijging zoude gaan vertoonen, onvermijdelijk terecht komen bij bevolkingscijfers, die ook hem voor ons land ondenkbaar schijnen.

Ik schreef: „althans van 1921 af,” daarmede mijnerzijds een concessie doende. Immers moeten de bestrijders van de propaganda voor gezinsbeperking niet enkel wenschen deze laatste voor de toekomst vermeden te zien, maar ook het betreuren, dat de nataliteit sedert 1876 thans reeds in de verhouding van 100 : 74,1 gedaald is. Ware het met de geboorte-frequentie hier te lande gegaan, zooals zij dit zouden hebben gewenscht, dan zou de nataliteitscurve sedert 1876 horizontaal hebben moeten verlopen. Dit zou echter tengevolge hebben gehad, dat ons land, indien ik een oogenblik aanneem dat de sterfte dan haar beloop zoude hebben behouden, zooals dit werkelijk is geweest¹⁾, thans reeds 9,4 millioen zielen zoude tellen, en dat zijn bevolking in het afgeloopen jaar met 237.000 zielen zoude zijn toegenomen.

Hoe dit zij, de zoeven gesignaleerde fout in den opzet van het betoog des heeren Methorst, al heb ik voor mij geen reden mij daarover te beklagen nu de conclusie waartoe hij komt immers gebaseerd is op juist datgene wat ik destijds betoogde onvermijdelijk te zijn, moet, dunkt mij, de tegenstanders der geboortebeperving huiverig maken zich daarop te beroepen. Hij becijfert, dat onze bevolking indien de geboorte en de sterfte als tot dusverre blijven dalen over 87 jaar tot 15,5 millioen zielen zal zijn toegenomen en dit grenscijfer vermoedelijk niet zal bereiken, daar hem een toenemend snelle daling der geboorten waarschijnlijk dunkt. Er zijn in dergelijke berekeningen zóveel onzekere factoren, dat ik, zonder op de details der zaak in te gaan, mij ertoe bepaal als mijne meening uit te spreken, dat een cijfer als het genoemde mij voorkomt als mogelijke grens der bevolking van ons land te hoog te zijn geraamd. Maar waarschijnlijk zullen velen, die verlegen zaten met de destijds, voor het door mij ondenkbaar genoemde geval eener constante toeneming der bevolking met het in de jaren 1909—1920 waargenomen, en in de beide jaren 1920 en 1921 zelfs aanmerkelijk overschreden, percentage van 1,42 per jaar, berekende hypothetische bevolkingscijfers, zich een steen van het hart hebben voelen vallen, door de becijferingen van den heer Methorst. De groote ingenomenheid waarmede, ter jongste vergadering der Vereeniging voor de Staathuishoudkunde en de Statistiek van Katholieke zijde die becijferingen werden begroet, gaf reeds een aanwijzing in die richting. Maar men moge dan bedenken, dat de becijferingen van den heer Methorst, in verband met de gehoopte verdere daling der sterfte, *staan tegen den achtergrond eener daling van het geboortecijfer, hetwelk in 1921 nog 27,5 bedroeg, op niet meer dan 10-12 per duizend, d.w.z. een daling absoluut en relatief nog zéér veel aanzienlijker dan die, welke, tot het leedwezen mijner tegenstanders, sedert 1876 ten onzent heeft plaats gehad, eene daling tot op een peil, hetwelk nog ongeveer de helft lager is dan het tegenwoordige Fransche cijfer.*²⁾

Ik weet niet of het, om op demographisch gebied in ons land duurzaam houbare toestanden te verkrijgen, noodig zal zijn de nataliteit op zó laag peil terug te dringen. De ontwikkeling der mortaliteit zal hier van beslissende beteekenis zijn. Maar het zal wel geen betoog behoeven, dat om, gelijk de heer Methorst onderstelt, de nataliteit hier te lande „in een niet te

¹⁾ Ik voeg er echter terstond bij, dat, bij een constante nataliteit van 37,1 per duizend, het beloop der sterftecurve zeker minder bevredigend zou zijn geweest, dan nu het geval was.

²⁾ De nataliteit bedroeg in Frankrijk in de jaren 1910—1913 gemiddeld 18,5 en in de jaren 1920 en 1921 ongeveer 21 pCt.

verre toekomst" op 10—12 per duizend te brengen, voorwaarde is: rationeele gezinsbeperving in zéér veel ruimer kring dan waarin deze tot dusver is aanvaard.

Men mag hopen, dat degenen, die mochten willen juichen over het feit, dat thans het spookbeeld eener overbevolking is weggevaagd, niet zullen in gebreke blijven daarbij te voegen dat de voorwaarde daarvoor is: de destijds door mij onvermijdelijk genoemde zéér aanzienlijke daling van het geboortecijfer. Er ware d.m. veel gewonnen, indien dit, thans ook door den heer Methorst aanvaarde feit, inderdaad algemeen als zoodanig zou worden erkend.

C. A. VERRIJN STUART.

Utrecht, 8 October 1922.

ZUIGELINGENBESCHERMING.

In het nummer van 4 October jl. maakte ik o.m. enkele opmerkingen naar aanleiding van het praeadvies van Prof. Dr. Kohlbrugge uitgebracht aan de Vereeniging voor de Staatshuishoudkunde en de Statistiek.

Zijn uitspraak:

„Een toestand als die in Limburg en Noord-Brabant met „grootte nataliteit en grootte zuigelingensterfte, is gezonder „dan die in Holland en Friesland met zeer geringe nataliteit en sterfte.”

deed mij schrijven:

„Hier komt weer even om den hoek kijken de vroeger „van sommige zijde wel eens verkondigde stelling dat de „zuigelingensterfte zoo nuttig was, als zijnde een „wie- „ding der natuur”, waardoor men een sterk ras overhoudt.”

Prof. Kohlbrugge schrijft mij nu hierover het volgende:

„Ik heb nimmer aan zoo iets gedacht, veel meer be- „strijd ik op college geregeld de selectionistische school. In „de door U aangehaalde woorden mag U alleen maar lezen: „zoo men mij voor de keus stelt neo-malthusianisme of „grootte zuigelingensterfte dan kies ik het laatste. Maar „dat is toch iets geheel anders. Zoodat ik op de vergadering „zeide: liever oorlog, ziekte, sterfte, proletariseering, hongersnood dan neo-malthusianisme.”

Daar het natuurlijk niet aangaat Prof. Kohlbrugge te beschuldigen van wat tegen zijn op de vergadering en ook thans duidelijk uitgesproken beginselen ingaat, haast ik mij door publiceering van het bovenstaande aan zijn verzoek tot rectificatie te voldoen.

Prof. Kohlbrugge houde mij echter ten goede, dat hij in zijn prae-advies dit punt wel wat duidelijker had kunnen behandelen; want ik was niet de eenige die zijn uitspraak aldus opvatte.

Van mijn betoog tegen het „stopzetten” van zuigelingenbescherming neem ik geen woord terug en als zoodanig blijft mijn artikel een bestrijding van hetgeen Prof. Kohlbrugge „(materieel beschouwd)” verstandiger acht dan het neo-malthusianisme te propageeren, nl. „onmiddellijk den strijd op te geven tegen de zuigelingensterfte”.

H. W. METHORST.

Den Haag, 11 October 1922.

DE HAAGSCHE CONDITIËN 1921 EN IMMUNITÉIT VAN STAATSSCHEPEN.

Het waren deze beide onderwerpen, die de agenda vormden voor de Conferentie van het Comité Maritime International, welke vergadering van den negenden tot den elfden dezer maand te Londen plaats had.

Niet alleen deze beide punten van behandeling, die immers in het midden der belangstelling staan bij alle zeevarende naties, doch ook het feit dat verschillende afgevaardigden der nationale afdeelingen tevens hunne respectievelijke regeeringen ter a.s. Brusselsche Zeerecht-Conferentie zouden vertegenwoordigen, stempelde deze vergadering tot een van, ook voor ons land, groot belang.

Aanvangende met het eerstgenoemd onderwerp, de Haagsche Condiëtiën 1921, of beter de internatio-

nale regeling van het goederenvervoer over zee, wil ik, wellicht ten overvloede, nog eens in 't kort uiteenzetten, waarin eigenlijk het belang van zulk een internationale regeling ligt. Men kan zich toch afvragen, waarom is deze eenvormigheid noodig? Waarom op dit punt geen vrijheid gelaten aan de voornaamste der betrokken partijen, nl. de afladers en de reederijen? Worden door een dergelijk stel bepalingen de kansen om te concurreeren niet verminderd? Op zichzelf volkomen juist, maar er komt een „maar” bij, en dat is dat in de voornaamste der zeevarende landen ter regeling van dit zeetransport wetgevingen of gewijzigde wettelijke bepalingen om zoo te zeggen klaar liggen.

Nederland, zoowel als Engeland,¹⁾ Amerika en Frankrijk, zijn ernstig doende, deze bepalingen binnen korten tijd in te voeren en het resultaat van dit alles zou een staalkaart van wetgevingen zijn, iets wat ongetwijfeld remmend op het internationaal handelsverkeer moet werken.

Daar komt nog bij, dat de voorgestelde wettelijke regelingen somtijds nog zwaardere verplichtingen voor de reeders bevatten dan de H.C., zooals bijv. ten onzent, waar in het ontwerp-Zeerecht de reeder onbeperkt aansprakelijk wordt gesteld, tegenover een maximum aansprakelijkheid van £ 100 per stuk in de H.C. Is het onder zulke omstandigheden dan niet beter, de zaak uniform te regelen? Niet alleen de bankiers, doch alle bij handel en verkeer betrokkenen hebben immers bij een eenvormig cognossement belang.

In Engeland, dat zich door zijn „pledge” aan de Dominions hiertoe gebonden had, werd kort geleden plotseling door de lading-belanghebbenden (i.c. de British Federation of Traders' Associations) op onmiddellijke invoering van wettelijke bepalingen en lossing van de gedane belofte krachtig aangedrongen. Het gevolg hiervan was een bijeenkomst van de vertegenwoordigers der reeders en van bovengenoemd in Engeland machtig lichaam bij den Board of Trade, in welke bijeenkomst de oorspronkelijke tekst der H.C. werd herzien en ten deele in het voordeel der ontvangers werd gewijzigd. Deze veranderde tekst werd nu als „proposed British legislation for the carriage of goods by sea”, ook wel kortweg „Amended Code” genoemd, door de Engelsche Chamber of Shipping gepubliceerd. Dat de in den Haag in gemeenschappelijk overleg internationaal vastgestelde Condiëtiën zoo eenzijdig in slechts één land waren gewijzigd, werd later aldus gemotiveerd, dat genoemde Federation in Den Haag niet voldoende vertegenwoordigd was, zoodat met haar belangen te weinig rekening was gehouden, en dat, waar wetgeving dreigde, nu tenminste de H.C. daarin toch in hoofdzaak zouden worden opgenomen.

Het was nu deze „Amended Code”, welke de vorige week te Londen aan bespreking werd onderworpen. Een daartoe te benoemen sub-commissie zou, op voorstel van den President van het Com. Mar. Int., daarover aan de conferentie rapport uitbrengen, echter rekening houdende met de wenschen, die gedurende de discussiën in de vergadering tot uiting waren gekomen.

Deze waren in hoofdzaak de volgende:

Van Scandinavische zijde werd de vraag gesteld, of het in de bedoeling lag, dat ook de onder een chertepartij opgemaakte cognossementen onder de voorgestelde bepalingen zouden vallen. Dit was een zeer belangrijk punt. Aan de eene zijde was men er sterk voor, te dezen opzichte vrijheid van contracteren te behouden, anderzijds echter kwam het minder gewenscht en niet logisch voor, dat een veelvuldig voorkomend soort cognossementen niet door de algemeene regeling getroffen zou worden.

Op een andere wijze gezegd, lag de moeilijkheid in

¹⁾ Vgl. het art. van Mr. H. J. Knottenbelt in No. 337, pag. 519 van dezen jaargang der E. S. B.

de vraag, of ook op het vervoer door z.g. tramps (booten in de algemeene vrachtaart) die gecharterd worden, de algemeene regeling toepasselijk zou zijn evenals op het vervoer door lijnbooten.

Een tweede moeilijkheid was de veel besproken £ 100 clause, volgens welke de reeder voor schade of verlies verantwoordelijk is tot een maximum van £ 100 per collo of eenheid. Zou dit bedrag, in de H.C. genoemd, verlaagd dienen te worden of niet? Of vervangen door een veelvoud van de vracht?

Ten slotte zij nog van de te berde gebrachte verschillen de termijn genoemd, waarbinnen een eisch tot schadevergoeding door den ontvanger van het goed moet worden ingediend, welke termijn in de „Amended Code” van 1 in 2 jaar was veranderd.

Al deze punten en nog andere vereischten nauwkeurig overleg en aan de sub-commissie was het nu overgelaten, hierover van advies te dienen. Over het hoofdbeginsel was men het wel eens: beter uniforme wettelijke bepalingen voor alle zeevarende naties dan nationale, geheel van elkaar verschillende regelingen. Het was nu zaak, het eerste zoo spoedig mogelijk verwezenlijkt te zien. Hier gold met recht „periculum in mora”.

Derhalve was men, zooals in de aan het Comité Maritime uitgebrachte rapporten zonder uitzondering was aanbevolen, algemeen van meening dat het 't beste zou zijn, de uniforme internationale regeling van het goederen-vervoer ter zee aanhangig te maken bij de diplomatieke Zeerecht-Conferentie, welke in deze week te Brussel wordt gehouden.

Echter werd gedurende de vier uren welke de sub-commissie voor de samenstelling van haar rapport noodig had, van Nederlandsche zijde achter de schermen gewerkt met het doel, dat niet de in Engeland opgestelde „Amended Code”, doch de op vroegere internationale overeenstemming berustende Haagsche Condiitiën als basis voor de naar Brussel te zenden concept-conventie zouden worden genomen, waarop gedurende de inleidende besprekingen reeds door Mr. Knottenbelt krachtig was aangedrongen.

Met deze opvatting bleken de afgevaardigden van verschillende continentale landen het eens te zijn.¹⁾ Maar nu was de moeilijkheid, dat de Engelsche reeders in bovengenoemde bijeenkomst bij den Board of Trade hun woord aan de „Amended Code” verpand hadden, zoodat zij zich nu daaraan niet zouden kunnen onttrekken door te stemmen voor de H. C. als basis voor de conventie. Het einde was, dat met de beide opvattingen werd rekening gehouden en de volgende motie werd aangenomen. „This Conference agrees in substance with the principles which constitute the basis of the Hague Rules and the Rules for the Carriage of Goods by Sea and regards these Rules as affording a solution, alike practical and fair, of the problem of clauses in bills of lading excepting or limiting the liabilities of the ship-owners”.

Nadat dus ten aanzien van de groote lijnen eenstemmigheid was bereikt, willen wij zien hoe in het rapport der sub-commissie gepoogd was aan de hierboven aangestipte moeilijkheden een oplossing te geven.

De „Amended Code” werd op eenige punten gemendeerd of gewijzigd. Een toevoeging werd gemaakt waarbij de belangen van de vervoerders van bulk-ladingen beter tot hun recht kwamen. Wat betreft de cognossemten, onder Chertepartijen uitgegeven, beval de Commissie aan, dat men op dit punt geheel vrij zoude zijn, echter zouden deze cognossemten niet in strijd met de „Rules” mogen komen. De vaststelling van den termijn tot het indienen van de eischen tot vergoeding van lading-

¹⁾ Duitschland, dat in ieder geval internationale eenvormigheid wenschte, zou echter desnoods ook voor de „Amended Code” stemmen.

schade zou aan de diplomaten te Brussel worden overgelaten. Hetzelfde zou geschieden met het oogenblik waarop aan den vervoerder kennis dient te worden gegeven van beschadiging of verlies, willen de goederen niet als behoorlijk afgeleverd beschouwd worden. Voorwaar een vrij gemakkelijke oplossing, waarmee de vergadering, om verdere oneenigheid te ontgaan, zich accoord verklaarde. Anders was het met de £ 100 clause, ten aanzien waarvan de commissie hetzelfde had voorgesteld.

De tegen de mogelijkheid van verlaging van dit bedrag gevoerde oppositie was van dien aard, dat het beter scheen dit netelige punt verder te laten rusten, zoodat de in Den Haag aangenomen £ 100 blijven vermeld in het ontwerp verdrag, hetwelk aan de Brusselsche Conferentie ter overweging zal worden ingezonden.

Voor het overige werden de adviezen der Commissie gevolgd en de discussiën werden gesloten met de volgende motie, die geen nadere toelichting behoeft:

„The Conference expresses the wish, that through the permanent Bureau (nl. van het Com. Mar. Int.) a special Commission shall be appointed which shall act in co-operation with the Bureau to prepare a draft of such convention on these lines and on this footing, and that all necessary steps may be taken to ensure that the subject may be brought to the notice of the Diplomatic Conference meeting at Brussels on October 17 next.”

Zooals reeds in den aanvang medegedeeld, was het eerste punt van de agenda de immuniteit van Staatsschepen. Hoewel op zichzelf van groot gewicht, stond dit onderwerp toch in belang bij de internationale code ten achter. Misschien kwam dit ook wel omdat men het ter conferentie er over eens was, dat schepen in eigendom of in dienst van regeringen en in concurrentie met private ondernemingen voor handelsdoeleinden gebruikt, dezelfde verplichtingen behoorden te hebben als particuliere schepen.¹⁾

Waarom, zoo vroeg Mr. B. C. J. Loder, het hoofd van de Nederlandsche delegatie en Vice-president van de Conferentie, waarom mag een Staat met het geld verkregen, uit de opbrengst van belastingen in concurrentie treden met zijn onderdanen, maar worden zijn soevereine rechten aangetast, wanneer het erop aankomt zich dan ook voor de daaruit voortkomende rechtsgevolgen (zooals uit aanvaring of hulp ontstaan) aan de gevone rechtspraak te onderwerpen!

Het Permanent Bureau van het Comité Maritime International, dat dit onderwerp op initiatief van de Engelsche Chamber of Shipping op de agenda voor deze Conferentie plaatste, had een vragenlijst tot al de andere nationale afdelingen gericht met het verzoek, hierover te rapporteeren. Voor de Nederlandsche Vereen. voor Zeerecht, welke in ons land als orgaan van het Com. Mar. optreedt, bracht de heer Mr. G. van Slooten Azn. rapport uit. In alle landen was men nu van meening, dat hier diende te worden gehandeld; echter bestond verschil van meening over de vraag, hoe de moeilijkheid het beste te regelen was. De Engelschen wilden van alle Staatsschepen, ter wille van de orde en discipline op zee, de immuniteit opheffen en bepalen dat oorlogsschepen en niet-voor-handelsdoeleinden-gebruikte regeeringsvaartuigen alleen bij hun nationale rechtbanken vervolgd zouden kunnen worden. Het Fransche standpunt daarentegen op een minder breede basis berustend, verlangde dat oorlogsschepen en schepen voor den publieken dienst bestemd niet van immuniteit zouden worden ontheven. Werd dit systeem aanvaard, dan zouden b.v. de Amerikaansche Shipping Board-schepen kunnen beschouwd worden als schepen voor den publieken dienst bestemd, daar het in

¹⁾ Zie de artikelen van Mr. G. van Slooten Azn. in W. P. N. R. No. 2746—2748.

Amerika een publiek belang geacht wordt, een handelsvloot op te bouwen.

De Conferentie verklaarde zich voor de Britsche opvatting, welke ook door den heer Loder op breede wijze was verdedigd, zij het ook, dat hij verder wilde gaan en zelfs voor oorlogsschepen geen uitzondering op het gemeene recht wilde maken. Overeenstemming dus over de hoofdzaak; slechts moest de redactie van de aan te nemen motie, welke deze opvattingen zou weergeven en ter kennis van de regeeringen zou worden gebracht, met de noodige omzichtigheid worden opgesteld. Te dien einde werd een redactiecommissie benoemd, die als resultaat van haar arbeid de volgende resolutie aan de Conferentie ter aanneming voorlegde:

„1. Sovereign States in regard to ships owned or operated by them and cargo owned by them, and cargo and passengers carried in such ships, ought to accept all liabilities to the same extent as a private owner.

„2. Except in the case of the ships and cargoes mentioned in paragraph 3, such liabilities should be enforceable by the tribunals having jurisdiction over and by the procedure applicable to a privately owned ship or cargo or the owner thereof.

„3. In the case of

(a) Ships of war;

(b) Other vessels owned or operated by the Sovereign State and employed only in Governmental non-commercial work;

(c) State-owned cargo carried only for the purpose of Governmental non-commercial work in ships owned or operated by the Sovereign State,

such liabilities should be enforceable by the like tribunals, but only of the State by which the ship is owned or operated and should be enforceable by action *in personam*¹⁾ against such State, and, in addition, by any other form of procedure permitted by the law of such State”.

Deze resolutie werd eenstemmig goedgekeurd. Besloten werd ook deze ter kennis van de diplomatieke conferentie te Brussel te brengen. Alleen zij nog vermeld, dat het denkbeeld van den Londenschen advocaat Dr. Roosegaarde Bisschop om de beslissing over eventuele verschillen, voortkomende uit de uitlegging van de toekomstige internationale conventie, aan het Internationaal Gerechtshof in Den Haag op te dragen, wegens haar wijde strekking op bezwaren stuitte en een besluit daaromtrent achterwege bleef.

Zoals ik in het bovenstaande heb trachten aan te toonen, is deze Londensche Conferentie van het Com. Mar. Int. een bijeenkomst geweest waarin belangrijk werk is verricht, een resultaat waartoe de even krachtige als soepele en elegante leiding van denzelfden voorzitter als van de Haagsche Conferentie der International Law Association in 1921, Sir Henry Duke, niet weinig heeft bijgedragen. De levendige discussies, welke plaats hadden bewijzen, dat de ten slotte bereikte overeenstemming niet zonder moeite verkregen is. Moge nu de a.s. Brusselsche Conferentie de kroon op dit werk zetten!

F. W. A. D. K. v. L.

LONDENSCHER CORRESPONDENTIE.

De mogelijkheid van een algemeene verkiezing; het reparatievraagstuk treedt weer op den voorgrond; de overeenkomst van de Sowjetregering met de Russo-Asiatic; schema van de Stevenson Commissie in zake de beperking van de rubberproductie; opheffing van de Tariff

¹⁾ In tegenstelling met rechtsmaatregelen tegen de goederen van den betrokken Staat, zooals beslaglegging (actio in rem).

Reform League; handelsbeweging over September.

Onze Londensche correspondent schrijft ons d.d. 14 October 1922:

With the Eastern Crisis fairly well out of the way, the business world has been hoping for a little rest. This will be denied it in all probability, for the signs are that we shall have a general election either at once, or a little while after Christmas. In any case, the removal of the danger of war in the Far East has only resulted in people seeing again the dangers of the Reparations position: and indeed the renewed and enormous fall in the mark has revived interest in this matter. Rumours have been floating round the City that it was the intention of the American Government to call a new Conference on land disarmament, at which this issue would be discussed: and, of course, the intention of calling an Allied conference at Brussels is still a possible means for getting some agreement before next January, when, if nothing else happens, we may expect more trouble. But at the very best, if an election takes place here, we shall have to put up with postponements of conferences of this kind, and the prestige of the Government seems to have fallen so much abroad, that it is quite on the cards that the French will be more difficult than ever. So that it appears that there is very little room for optimism.

The one good thing is that reparations are not likely to play the same part in this election as they did at the last. Now that some of them are out of the electoral wood, the framers of the cry that Germany must pay the whole costs of the war are frankly explaining why they framed it. We have this week had the not very edifying spectacle of Sir Eric Geddes, the super-business-man of the first Coalition, explaining that what the business community was now out for, was „a shilling off the income tax”, and that reparations was all nonsense. Sir Eric, it will be remembered, was responsible for the famous remark about squeezing the Germans „till you could hear the pips squeak.” Now it all comes out: he always had doubts, but the doubts almost cost him the election, „so he had to hedge a bit.” In this way a policy was arrived at which has nearly ruined Europe. So that it is at any rate a fortunate thing that we shall hear rather less of this particular matter.

The Russian Government, having come, after months of wrangling, to an agreement with the Russo-Asiatic Corporation about the return of its properties, has now refused to sanction the agreement on the ground of political grievances. This has naturally had rather a damping effect in the City: though Mr. Urquhart is still an optimist. The delay, he thinks, shows the folly of treating economic issues from the political standpoint, in which he is of course, quite right: but he places his hopes on the fact that the agreement has not been cancelled, nor does the attitude of the Russian authorities indicate that they desire to close the door to future ratification. There is some surprise expressed that Lenin, whose move to the right has attracted so much attention over here, should have signalised his re-entry into active political life, by so retrograde a step.

The Stevenson Committee on Rubber Restriction has now issued its amended scheme, which has already been given official support, the Colonial Office stating that legislation carrying out the amended proposals will be carried in Malaya before Nov. 1, whilst there is also no doubt that the Ceylon Government will follow suit, though there may be some delay. The principle is that of restricted export, based on a sliding scale of export duties. The minimum duty will be imposed on an export of 60 per cent of standard output: the standard output

being the amount each producer actually produced between Nov. 1, 1919 to Oct. 31-1920. If a given producer exports more than this percentage, the whole of his export is to be taxed at a higher rate. There are the provisions, already contained in the first scheme, for increasing the percentage export at the minimum export duty as the price improves, and for reducing it if the London market price falls below a given figure. The effect of the report and the official sanction which has been given to it has naturally been a rally in the rubber market: but the attitude of the financial press is by no means uniform, nor are the rubber users quite so happy about the position as the shareholders in the rubber companies. There has already been a deputation to the Colonial Office from the users, but the line taken by the Government is clear enough. The fear that Dutch abstention will make hay of the whole policy is of course the basis of the critical attitude maintained in some quarters.

A fact of some interest is the demise of the Tariff Reform League, founded in 1903 as the organ of the Chamberlain protectionists. The announcement states that the league regards its work as done: the legislation introduced by the present Government allows the stalwarts of the protectionist movement to depart in peace. This will hardly convince those who remember what the League has always stood for: an all round tariff on imports. The real reason is that incidentally given: the funds of the League have fallen off, and it can carry on no longer on its present income. So it is being swallowed up by another body. Thus ends an organisation which at one time had a power and prestige which recalled the palmy days of the Anti-Corn Law League. The disappearance of the League is not to be taken as direct evidence of the demise of protectionist sentiment: the fact is that the powerful business interests who are more particularly concerned with relations to Government find their interests much more likely to be safeguarded by bodies like the Federation of British Industries.

The Trade figures for the last month are now available, and show a fairly satisfactory increase in the volume of exports. Total imports have fallen from £ 82,7 mills. to £ 76,9 mills, exports have risen from £ 60,0 mills to £ 62,5 mills, and re-exports have fallen from £ 7,5 mills. to £ 6,4 mills., as compared to a month ago. The details are given in the following table comparing the position this year with that last year for the same month:

	Sept. '22	Sept. '21
Total Imports		
Food, Drink and Tobacco	35,6	£ 48,2
Raw Materials	21,8	„ 20,5
Manufactures	19,2	„ 17,9
British Exports		
Food, Drink and Tobacco	3,2	„ 3,3
Raw Materials	10,1	„ 7,0
Manufactures	43,4	„ 44,1

Comparing the two years up to date, one gets the following results:

	1921	1922	Increase or decrease	pCt.
Imports	827,6	728,5	99,0 dec.	12,0
British Exports 518,7	534,7	16,1 inc.	3,1	
Re-exports	77,6	77,9	0,3 inc.	0,3
Total Exports .	596,3	612,6	16,3 inc.	2,7
Excess of Imp. .	231,3	115,9	115,4 dec.	49,7

A certain amount of excitement has been caused in shipping circles over the action of the Americans in prohibiting the carrying of liquor in vessels plying to the United States, though, au fond, the matter is not taken too seriously: the matter being regarded in the main as an electioneering device, which is not likely to have any permanent consequences.

INDEXCIJFERS.

Het indexcijfer der groothandelsprijzen is ook in

September weder gedaald, hoewel veel minder dan in Augustus. De daling voor September bedraagt 68 punten, tegen 139 punten in Augustus. Het laatste totaalcijfer is nu 4189, het laagst bereikte cijfer sedert Maart 1916. De laatste daling is voornamelijk het gevolg van veranderingen in de diversengroep. De bewegingen in de andere vier groepen heffen elkander op.

De veranderingen blijken uit onderstaande — aan „The Economist” ontleende — tabel.

Data	Granen en vleesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: oliën, hout, rubber, enz.	Totaal	Algemeen indexcijfer
Basis (gemidd. 1901—5) ..	500	300	500	400	500	2200	100,0
1 Januari 1914	563	355	642	491	572	2623	119,2
1 April „	560	350½	626½	493	567	2597	118,0
1 Juli „	565½	345	616	471½	551	2549	115,9
Einde Dec. 1914	714	414½	509	476	686½	2800	127,3
„ „ 1915	897	446	731	711½	848½	3634	165,1
„ „ 1916	1294	553	1124½	824½	1112	4908	223,0
„ „ 1917	1286½	686	1684½	839½	1348½	5845	263,2
„ „ 1918	1303	782½	1805½	816	1337	6094	277,0
„ „ 1919	1441½	881½	2442½	1145	1453½	7364	334,7
„ „ 1920	1344	805	1284	1216	1275	5924	269,3
„ Jan. 1921	1295½	797	1187	1128½	1209	5617	255,3
„ Febr. „	1176½	771	1038	1053	1137½	5176	235,3
„ Mrt. „	1212	727	1030	1003	1125	5097	231,7
„ April „	1196	723	1031	936	1043	4929	224,0
„ Mei „	1195	691	996	963	1065	4910	223,2
„ Juni „	1174½	665½	973½	973	1023½	4810	218,6
„ Juli „	1165	707½	958½	937	1030	4798	218,1
„ Aug. „	1184	716½	998	920½	1000	4819	219,0
„ Sept. „	1119½	688	1258	871	987½	4924	223,8
„ Oct. „	956	685	1171	816	960	4588	208,5
„ Nov. „	951	672	1117½	774	943½	4458	202,6
„ Dec. „	921½	636	1106	762	931½	4357	198,0
„ Jan. 1922	907½	654½	1066½	730	925½	4284	194,7
„ Febr. „	948	640½	1037½	696½	936½	4259	193,6
„ Mrt. „	980	687	1038	700	892	4297	195,3
„ April „	1008½	667	1010	709½	890	4285	194,8
„ Mei „	1040½	657	1079	710½	885	4372	198,7
„ Juni „	1000½	676½	1135	690	887	4389	199,5
„ Juli „	994½	669	1120	712½	900	4396	199,8
„ Aug. „	880½	674	1123½	691½	887½	4257	193,5
„ Sept. „	873½	682½	1116	699	818	4189	190,4

Een stijging in vreemde tarwe werd opgeheven door een daling in het binnenlandsche product. Bloem en gerst iets hooger, maar haver en aardappelen lager. Rundvleesch daalde aanzienlijk, schapevleesch evenwel was duurder, terwijl varkensvleesch onveranderd bleef. De prijzen voor thee en bôter zijn weer iets opgelopen; suiker is iets goedkooper.

Data	Granen en vleesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: oliën, hout, rubber, enz.	Totaal
Juli 1914....	100	100	100	100	100	100
December 1918....	226	222	293	186	241	236
December 1919 ..	249	250	396	247	263	287
Maart 1920	261	260	484	269	309	325
Juni 1920....	261	263	415	278	281	305
December 1920....	233	229	209	261	230	231
Maart 1921....	209	206	167	216	203	198
Juni 1921	203	188	158	210	185	188
September 1921 ..	193	195	204	189	178	192
October 1921....	166	194	190	176	173	178
November 1921....	165	190	181	167	170	174
December 1921....	159	180	180	164	168	170
Januari 1922....	157	186	173	158	167	167
Februari 1922....	164	182	168	150	169	166
Maart 1922....	169	195	168	151	161	167
April 1922....	174	189	164	152	160	167
Mei 1922....	180	186	175	153	159	170
Juni 1922....	174	192	184	149	160	171
Juli 1922....	172	190	181	153	163	171
Augustus 1922....	153	192	183	149	160	166
September 1922....	151	194	181	150	148	163,5

In de groep der weefstoffen noteert katoen lager, andere veranderingen waren echter alle verhoogingen. Niettegenstaande de gunstige oogstberichten was er nagenoeg niets te doen in Amerikaansche katoen. Australische wol noteert hooger en ook jute kon belangrijk monteeren. De andere weefstoffen waren eveneens alle iets hooger.

In de delfstoffengroep waren de noteeringen voor ruw-ijzer en stalen rails hooger, terwijl ook andere metalen iets zijn gestegen. De kolenprijzen gingen eenigszins achteruit. De groote achteruitgang van de diversengroep vindt voornamelijk zijn oorzaak in belangrijke dalingen van petroleum, talk en soda.

Zooals nu uit voorgaande tabel blijkt is het indexcijfer thans vergeleken met Juli 1914 63,5 pCt. hooger, tegenover 66,4 pCt. aan het einde van Augustus.

De laatste groote daling van de diversengroep brengt deze op het oogenblik het dichtst bij den stand van Juli 1914. De eerste groep der voedingsmiddelen en de delfstoffen zijn echter niet ver boven de diversengroep. De tweede groep der voedingsmiddelen is nog steeds het verst van den normalen stand verwijderd.

Datum	Algem. index-cijf. van „the Economist”	Gem. ponden koers over de afg. mnd.	Herleid algemeen index-cijfer.
1 Januari 1914.....	119,2	12,11 ^{3/4}	119,6
1 Januari 1915.....	127,3	11,78	124,1
1 Januari 1916.....	151,6	11,02	138,3
1 Januari 1917.....	223,0	11,68	215,6
1 Januari 1918.....	263,2	11,06	240,9
1 Januari 1919.....	277,0	11,19	256,6
1 Januari 1920.....	334,7	10,14	281,0
Einde Januari 1921....	255,3	11,37 ^{1/2}	240,4
" Februari "	235,3	11,34	220,9
" Maart "	231,7	11,36	217,9
" April "	224,0	11,30	209,5
" Mei "	223,2	11,17	194,8
" Juni "	218,6	11,34 ^{1/4}	205,3
" Juli "	218,1	11,42	206,2
" Augustus "	219,0	11,77	212,5
" September "	223,8	11,77	218,1
" October "	208,5	11,59	200,0
" November "	202,6	11,35	190,3
" December "	198,0	11,42	187,2
" Januari 1922....	194,7	11,47	184,8
" Februari "	193,6	11,61	186,1
" Maart "	195,3	11,54	186,5
" April "	194,8	11,63	187,5
" Mei "	198,7	11,51	189,3
" Juni "	199,5	11,49	189,8
" Juli "	199,8	11,47	189,7
" Augustus "	193,5	11,49	184,-
" September "	190,4	11,44 ^{1/2}	180,4

AANTEKENINGEN.

Het nieuwe Amerikaansche Tarief. — In aansluiting aan het artikel in dit nummer door mr. D. H. Andreae aan het nieuwe Amerikaansche tarief gewijd, volgen hier aan de hand van de „Chronicle” nog enkele mededeelingen, die voor ons land van minder rechtstreeksch belang zijn, doch die voor een juist inzicht in het Mc-Cumber-Fordney Tarief hun beteekenis hebben.

Zooals bekend is een, van de bijzonderheden van het nieuwe tarief dat verschillende grondstoffen opnieuw en verschillende agrarische producten voor de eerste maal worden belast. Voor de grondstoffen, wol e.a., was dit een terugkeer tot de vroegere republikeinsche tarieven — laatstelijk de Payne-Aldrich Act van 1909. Voor de agrarische producten — tarwe in de eerste plaats — is het een nieuw beginsel, voor het eerst in het Emergency Tariff van 1921 opgenomen.

Vergelijking met het democratische Underwood-tarief van 1912 leidt voor de hier bedoelde artikelen tot:

	Underwood law	Fordney (new) law
Wheat	free	30 c. bush.
Corn	free	20 c. bush.
Cotton	free	7 c. lb.
Beef & Veal	free	3 ^{1/2} c. lb.
Lamb	free	5 c. lb.
Pork	free	3/4 c. lb.
Wool	free	33 c. lb.
Milk	free	10 % ad. val.
Potatoes	free	58 c. cwt.
Cattle Hides	free	free
Cattle	free	1 ^{1/2} a 2 c.
Peanuts	3/8 c. lb.	3 c. lb.
Apples	10 c. bu.	39 c. lb.
Eggs (fresh)	free	8 c. doz.
Eggs (dried)	free	18 c. lb.
Hay	\$ 2 ton	\$ 3 ton

Oppervlakkig zou men zich wellicht verwonderen, dat Amerika, dat toch jaarlijks een surplus had aan granen en verschillende andere hierboven genoemde producten, niettemin deze artikelen belast. Ter verklaring diene, wat speciaal de tarwe betreft, de volgende uiteenzetting, ontleend aan het overzicht van Senator Mc-Cumber bij de behandeling in den Senaat. Het luidt:

The agriculturists of the United States have for years bitterly complained that the products of their labor were all on the free list, while the products of all other labor in the United States was protected. The Senate and its committees made exhaustive studies of this claim and found that it was not without basis. For example, the product of our wheat growers was in direct competition in our own markets with wheat grown elsewhere. To the casual observer this did not seem at all dangerous. To them wheat was wheat. But, so is cotton cloth cotton cloth, although one sells for 10 cents per yard and the other for \$ 2.50 per yard. The fact is we grow a surplus of wheat, but not of certain grades of wheat, and, in particular, not of the highest quality of wheat, that which is absolutely necessary to have in order to manufacture the high-grade flour demanded by our customers. This high-grade wheat is more expensive to buy, but ever so much more expensive to grow. Not only does it cost more to grow a bushel of this wheat than it does to grow a bushel of ordinary wheat, but, owing to the climatic condition demanded by it, it is a very uncertain crop. Therefore the Senate was convinced that it was necessary to give it protection. Of course, this protection meant a greater protection seemingly, to soft winter wheat, which was found to need no protection. But for this very reason, and for the fact that we have a surplus of this soft wheat, the duty, so far as it is concerned, means nothing, and will not increase its price.

Als bekend, heeft ook ditmaal het tarief aanleiding gegeven tot zeer ernstige klachten wegens onrechtmatige bevoordeeling van speciale belangen. Inderdaad heeft de tariefgeschiedenis der Vereenigde Staten in dit opzicht duistere bladzijden aan te wijzen. Naar het schijnt is het slechts aan het persoonlijk ingrijpen van president Wilson te danken geweest dat bij het Underwood-Tarief van 1912 de particuliere belangen zich minder sterk hebben kunnen doen gelden. Ditmaal echter is het verschijnsel, naar veler oordeel, weder sterk aan den dag getreden en heeft het, als bij het Payne-Aldrich tarief, zijn stempel op tal van posten gedrukt.

Hieronder volgt dienaangaande een stem uit den Senaat zelf, ontleend aan het verslag van de Senatoren Simmons en Walsh, namens de minderheid in het Finance Committee uit den Senaat. In het artikel van mr. Andreae wordt aangegeven, welk aandeel dit Committee aan de voorbereiding van het nieuwe tarief heeft gehad.

De betrokken zinsneden luiden:

The old principles of tariff for revenue and tariff for protection to infant industries have been abandoned. In part, also, political party lines have been disregarded. The whole measure, its preparation and its passage, step by step, smacks of selfishness and sordidness. The rates are excessive, and the indiscriminate manner in which subsidies and bounties have been distributed to organized groups and classes at the expense of the many is scandalous.

The old abuses in appropriation bills which taxed the American people in order to get votes for Congressman by erecting public buildings or by deepening and widening creeks and rivulets in their districts are made to appear insignificant in comparison with the grab features of this tariff bill. Congress has maintained for many months a bargain counter where tariff duties were sold to organized cliques and combines whose joint political strength could command a majority of votes.

It is well recognized that tariff laws do not create wealth, but distribute it. This bill takes billions of dollars from the pockets of the public and distributes this vast sum to those who enjoy sufficient influence to receive an invitation to trust their hands into the plunder pile.

The pith of it all is the abandonment of the century old tariff principles by a great political party. Senators from manufacturing, agricultural, mining, steel and metal States may be expected hereafter, by the old line logrolling methods and pork barrel practices, regardless of party affiliations, to dictate the rates which the favored industries in their respective States demand.

If the method which has succeeded at this time continues, it will not be long before the old part labels in our law-making bodies disappear, and blocs, agricultural, manufacturing, labor, banking and social, are substituted.

Zelfs in de Vereenigde Staten zal men zelden zoo krasse beschouwingen in een officieel stuk aantreffen.

OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

De Economist. — 's Gravenhage, 15 Sept. 1922.

G. E. Bakker, Internationale combinatie in de ijzer-industrie; Dr. H. Kleine—Natrop, De betaling van het eerste milliard der schadevergoeding en hare gevolgen voor het economisch leven in Duitschland; P. J. Dobbelaar, Een beroepsstatistiek van Schiedam in het jaar 1807.

Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik. — Tübingen, Augustus 1922.

Prof. R. Michels, Beitrag zur Lehre von der Klassenbildung; Dr. S. Kracauer, Die Gruppe als Ideenträger; Dr. A. von Schelting, Die logische Theorie der historischen Kulturwissenschaft von Max Weber und im besonderen sein Begriff des Idealtypus; Dr. W. von Verschoven, Nochmals: Handelsbilanz — Zahlungsbilanz — Valuta — Preise; Dr. A. Hahn,

MAANDCIJFERS.

RESUME UIT HET MONTHLY BULLETIN OF STATISTICS (VOLKENBOND).

		Maandelijks gemiddeld ¹²⁾			1922								
		1913	1920	1921	Jan.	Febr.	Maart	April	Mei	Juni	Juli		
Productie van steenkool (1000 tons)	Engeland	5,617	4,477	3,200	4,497	5,023	5,032	4,588	4,867	4,140	4,729		
	Ver. Staten	9,946	11,267	8,823	9,237	11,004	11,907	3,542 ⁷⁾	4,034 ⁷⁾	4,639 ⁷⁾	3,667 ⁷⁾		
	Frankrijk ²⁾	786	667	741	806	848	833	810	753	780	—		
	Duitschland ³⁾	3,887	2,527	2,607	3,041	2,864	2,935	2,789	2,651	2,063	2,263		
Productie van ruw ijzer (1000 tons)	Engeland	869	678	221	293	305	396	401	415	375	406		
	Ver. Staten	2,623	3,084	1,400	1,665	1,656	2,068	2,105	2,344	2,399	2,438		
	Frankrijk ⁴⁾	434	276	280	312	323	385	383	442	416	428		
	België	207	93	73	94	92	118	114	119	115	127		
Schepen op stapel eind der maand (1000 tons)	Engeland	1,957	3,709	2,640	Kwartaals-opgave			2,236	Kwartaals-opgave	1,920	Kwartaals-opgave		
	Ver. Staten	148	1,310	216								136	137
	Frankrijk	229	398	353								286	243
	Italië ⁵⁾	125	364	394								312	286
Import (voor binnenl. verbruik)	Engeland 1000 £	54,931	142,861	81,748	68,029	59,201	77,725	71,461	79,850	75,578	73,467		
	Ver. Stat. 1000 \$	147,224	425,389	213,055	212,400	209,715	242,501	204,888	252,817 ⁶⁾	260,391 ⁶⁾	251,000 ⁶⁾		
	Frankrijk 1000 Frs. ¹¹⁾	701,778	4158,748	1962,373	1487,652	1847,026	1931,965	1743,640	1810,125	1851,184	1995,746		
	Italië 1000 Lire	303,803	2235,135	1241,758 ¹⁰⁾	1,315,525 ⁸⁾	1,056,228 ⁸⁾	1,166,495 ⁸⁾	1,313,047 ⁸⁾	—	—	—		
Export (binnenlandsche producten)	Engeland 1000 £	43,771	111,297	96,631	63,147	58,335	64,581	55,508	58,045	52,146	60,419		
	Ver. Stat. 1000 \$	204,025	673,373	708,531	274,633	246,322	323,452	310,959	301,989	334,684 ⁶⁾	305,000 ⁶⁾		
	Frankrijk 1000 Frs. ¹¹⁾	573,351	2241,249	1660,896	1638,741	1853,312	1876,668	1962,997	1866,964	12)	1433,112 ¹²⁾		
	Italië 1000 Lire	209,303	981,177	652,135 ¹⁰⁾	619,877 ⁸⁾	720,066 ⁸⁾	716,022 ⁸⁾	690,889 ⁸⁾	—	—	—		
Scheepsbew.: Binnenkom. schepen (1000 tons)	Engeland (geladen)	4,089	3,043	3,098	2,906	2,568	3,238	3,313	4,101	3,822	4,042		
	Ver. Staten (gel. en ballast)	4,440	5,344	5,182	3,894	4,127	4,753	4,627	5,471	—	—		
	Frankrijk (geladen)	2,876	2,399	2,275	2,404	2,381	2,666	2,811	3,161	3,159	3,329		
	Index-cijfers: Groothand. prijzen	Engeland (Board of Trade)	100	313.9	202.2	167.5	165.3	163.2	163.2	164.0	163.2	163.7	
Wisselkoersen: (jaarl. of maand. gem.) ⁹⁾	Ver. Staten (Bureau of Labour Statist.)	100	226	147	138	141	142	143	148	150	155		
	Frankrijk (off. cijfer)	100	510.3	345.2	314.3	306.9	308.0	314.2	317.3	325.6	325.6 ⁶⁾		
	Italië (Prof. Bachi)	100	624.4	577.5	577.2	562.5	533.4	526.8	523.5	537.4	557.5		
	New York op Londen	100	75.23	79.10	86.71	89.39	89.99	90.72	91.36	91.47	91.38		
New York op Parijs	100	35.54	38.65	42.22	44.95	46.72	47.87	47.26	45.55	42.64			
New York op Rome	100	25.67	22.26	22.57	25.15	26.57	27.86	27.24	25.82	23.68			

¹⁾ Wekelijksche productie, berekend op grond der maandelijksche productie.

²⁾ Inclusief bruinkool (75.000 ton in Januari 1921). Vanaf 1919 incl. Elzas Lotharingen. Vanaf 1920 inclusief Elzas Lotharingen en het Saargebied.

³⁾ Vanaf 1919 zonder Elzas Lotharingen. Vanaf 1920 zonder Elzas Lotharingen, het Saargebied en de Pfalz.

⁴⁾ Vanaf 1919 inclusief Elzas Lotharingen. ⁵⁾ Voorloopig cijfer. ⁶⁾ Vanaf 1919 inclusief Triëst.

⁷⁾ Vermindering tengevolge van de kolenstaking. ⁸⁾ Nieuwe schatting op grond der gedeclareerde waarden.

⁹⁾ Waarde der genoteerde geldsoorten in procenten der pariteit. ¹⁰⁾ Voorloopig jaarlijksch gemiddelde.

¹¹⁾ De waardeering van den invoer (evenals van den uitvoer) geschiedde in 1920 en 1921 resp. op grond van de officieele waardeeringen van 1920 en 1919; vanaf Januari 1922 worden voor den invoer de opgaven van de importeurs als grondslag genomen, terwijl voor de waardeering van den uitvoer gedurende de eerste 5 maanden van 1922 de officieele waardeeringen van 1919 als grondslag zijn genomen. Te beginnen met Juni 1922 waardeert men den uitvoer volgens de officieele waardeeringen van 1921.

¹²⁾ Volgens de waardeeringen van 1921 bedraagt de uitvoer gedurende het eerste halfjaar 1922: 9.368 miljoen francs en gedurende het eerste halfjaar 1921: 10.069 miljoen francs; voor de maand Juli 1921 bedroeg de uitvoer volgens deze waardeering 1.485 miljoen francs.

¹³⁾ Uitgezonderd voor de steenkoolproductie (zie noot 1).

Statische und dynamische Wechselkurse; *Dr. Fr. Rager*, Aus der Praxis der österreichischen Arbeiterkammern; *J. Steinberg*, Zur Kritik der psychologischen Theorie von Liefmann.

The Economic Journal. — Londen, September 1922.

Dr. Marshall's eightieth birthday; *R. G. Hawtrey*, The Genoa resolutions on currency; *J. H. Clapham*, Of empty economic boxes; *Prof. A. C. Pigou*, Trade Boards and the Cave Committee; *M. Dorothy George*, The increase of population in the eighteenth century as illustrated by London.

Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik. — Jena, Juli 1922.

H. Schack, Das Geltungsproblem des sozialen Werturteils.

Idem. — Jena, Augustus 1922.

O. Engländer, Das Geld ohne Eigenwert und die Preislehre.

Political Science Quarterly. — New York, September 1922.

H. R. Mussey, The new normal in foreign trade; *J. F. Rippey*, Pan-Hispanic propaganda in Hispanic America; *C. D. Allin*, Proposals for the neutrality of the British colonies; *R. L. Schuyler*, The rise of anti-imperialism in England; *E. Frankel*, Germany's industrial parliament; *T. R. Powell*, The supreme court's review of legislation.

Revue d'économie politique. — Parijs, Juli—Augustus 1922.

Ch. Rist, Nécrologie: Auguste Souchon; *Olivier*, Le change et les prix; *Ch. Bodin*, Contribution aux théories du capital et du revenu (suite et fin); *R. Picard*, Les questions financières à la Conférence de Gênes; *J. Priou*, La question monétaire dans le territoire de la Sarre; *E. J. Tsouderos*, Le nouvel emprunt forcé du gouvernement grec. (Suite).

Schmollers Jahrbuch. — München und Leipzig, Jahrg. 46, Heft 2.

Bennhold, Die deutsche Kohlenlage; *A. Bierkandt*, Zur Theorie der Revolution; *E. Flügge*, Die Bedeutung William Thompsons für die Wirtschaftswissenschaft; *B. Kuske*, Die weltwirtschaftlichen Anfänge Sibiriens und seiner Nachbargebiete vom 16. bis 18. Jahrhundert II; *E. Weigert*, Die Grozeisenindustrie des Saargebiets; *J. Rieder*, Die Schifffahrt in der Eifel und ihr Rückgang unter dem Einfluss der neuzeitlichen Entwicklung; *H. Neisser*, Gustav Cassels Theoretische Sozialökonomie; *A. Mendelssohn Bartholdy*, Deutsche Literatur zur Völkerbündfrage 1918—1921; *R. Kerschagl*, Neue Schriften über die Natur und die Zukunft des Geldes; *L. von Bortkiewicz*, Entgegnung; *E. Becher*, Berichtigungen; *E. Troeltsch*, Erwiderung.

Revue Internationale de Sociologie. — Parijs, Juli-Aug. 1922.

G. L. Duprat, L'orientation actuelle de la sociologie en France; *J. Péritch*, L'unification de la législation civile en Yougoslavie; *J. H. Probst*, Les épidémies de divorce en Corse: leurs causes; *P. M. Séjourné*, La Mésopotamie; *F. Engerand*, La Mésopotamie, le pétrole.

Sociale Voorzorg. — Amsterdam, Juli/Augustus 1922.

Jac. Bakker, De aanstaande opheffing der Kamers van Arbeid; *P. Voogd*, Jeugdorganisatie als sociale voorzorg; *P. J. C. Ultee*, De Ongevallenwet 1921 en andere sociale wetten; *H. Ch. G. J. van der Mandere*, Wettelijke regeling van bemiddeling in of beslechting van arbeidsgeschillen. I.

Journal de la Société de Statistique de Paris. — Parijs, Juli/Sept. 1922.

bevat o.a.:

Procès-verbal de la séance du 21 juin 1922; *Mourre*,

Des variations de l'inégalité des revenus et du revenu moyen.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. (Disc. Wissels. 4 18 Juli '22	Zweeds. R.ksbk 5 10 Mrt. '22
Bk. (Bel. Binn. Eff. 4 18 Juli '22	Bk. v. Noorw. . 5 17 Aug. '22
(Vrsch. in R.C. 5 18 Juli '22	Zwits. Nat. Bk. 3½ 2 Mrt. '22
Bk. van Engeland 3 13 Juli '22	Belg. Nat. Bk. 5-5½ 19 Mei '21
Duitsche Rijksbk. . 8 21 Sept. '22	Bank v. Spanje 5½ 18 Mei '22
Bk. van Frankrijk 5 11 Mrt. '22	Bank v. Italië 6 20 Mei '20
Oosten. Hong. Bk. 8 2 Sept. '22	F. Res. Bk. N.Y. 4 21 Juni '22
Nat. Bk. v. Denem. 5 25 Apr. '21	Javasche Bank 3½ 1 Aug. '09

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen	Berlijn	Parijs	N. York
	Part. disconto	Prolongatie	Part. disconto	Part. disconto	Part. disc.	Call money
14 Oct. '22	3½/8	4	2½/8	4-5/8	—	4½/8-5 1/8
9-14 O. '22	3½/8-7/8	3½/8-4	2½/8-1/2	4-5/8	—	4½/8-6 1/8
2-7 " '22	3½/8-7/8	3½/8	2½/8-5/8	4-5/8	—	4-5 1/4
25-30 S. '22	3½/8-6/8	3½/8-4	2½/8-5/8	4-5/8	—	4-5 1/2
10-15 O. '21	4½/8-3/8	3½/8-1/2	4-1/4	4-5/8	—	5-6
11-16 O. '20	4½/8-3/8	3½/8-4	6½/8-3/4	4-5/8	—	6-10
20-24 Juli '14	3½/8-3/16	2½/8-3/4	2½/8-3/4	2½/8-1/8	2½/4	5½/8-7 1/8

1) Noteering van 13 October.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

In de koersen der meeste wissels kwam deze week weinig of geen verandering. Londen was iets meer gezocht, daar de politieke hemel opgeklaard was en sloot daardoor op 11,39¼. Verder was Christiania aanzienlijk vaster, naar men zegt, door speculatie op een gunstigen uitspraak van het Hof van Arbitrage in het met Amerika hangende geschil en verder was Zwitserland opnieuw aangeboden, zoodat de koers voor dit devies onder het goudpunt daalde. Indië 97½—98.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen *)	Parijs *)	Berlijn *)	Weenen *)	Brussel **)	New York **)
9 Oct. 1922..	11.37½	19.47½	0.09½	0.003½	18.21	2.57½/8
10 " 1922..	11.37½	19.32½	0.08½	0.003½	17.95	2.57½/8
11 " 1922..	11.38½	19.40	0.09	0.0032½	17.84	2.57½/8
12 " 1922..	11.40	19.45	0.09½	0.003½	17.94½	2.57½/8
13 " 1922..	11.39	19.47½	0.09½	0.003½	18.07½/2	2.57½/4
14 " 1922..	11.39½	19.50	0.09½	0.003½	—	—
Laagste d. w. 1)	11.36½	19.27½	0.08½	0.0025	17.80	2.56¾/4
Hoogste " " 1)	11.40½	19.55	0.11½	0.0045	18.30	2.57¾/4
7 Oct. 1922	11.37	19.55	0.11½	0.004	18.34	2.58 1/8
30 Sept. 1922..	11.29½	19.55	0.15½	0.0037½	18.39½	2.58¾/8
Muntpariteit..	12.10	48.—	59.26	50.41	48.—	2.48

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

2) Noteering van 6 October. 3) Idem van 29 September.

Data	Stockholm *)	Kopenhagen *)	Christiantia *)	Zwitserland *)	Spanje 1)	Batavia 1) telegrafisch
9 Oct. 1922	68.30	52.40	45.75	48.15	39.—	97½-98
10 " 1922	68.25	52.20	45.60	48.12½	39.—	97½-98
11 " 1922	68.50	52.10	46.10	48.10	39.05	97½-98
12 " 1922	68.65	52.60	46.10	47.87½	39.12½	97½-98
13 " 1922	68.47½	51.90	46.80	47.80	39.15	97½-98
14 " 1922	68.55	51.50	46.90	47.60	39.20	97½-98
L'ste d. w. 1)	68.05	51.60	45.35	47.45	39.—	97½/2
H'ste " " 1)	68.70	52.70	47.10	48.20	39.25	98
7 Oct. 1922	68.30	52.60	45.55	48.25	39.—	97½-97¾
30 Sept. 1922	68.10	52.50	44.—	48.07½	38.25	97½/4-1/2
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	100

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Lond. (in \$ per £)	Zicht Parijs (in cts. p. frs.)	Zicht Berlijn (in ct. p. Mk.)	Zicht Amsterd. (in cts. p. gld.)
14 Oct 1922	4.43.87	7.57	0.03 ⁷ / ₁₆	38.91
Laagste d. week	4.42.25	7.53	0.03	38.87
Hoogste „ „	4.43.87	7.58	0.04	38.97
7 Oct. 1922	4.42.50	7.61	0.04	38.88
30 Sept. 1922	4.37.25	7.57	0.06	38.75
Muntpariteit	4.86.67	5.18 ¹ / ₄	95 ¹ / ₄	40 ¹ / ₁₆

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	30 Sept. 1922	7 Oct. 1922	9/14 October '22 Laagste Hoogste	14 Oct. 1922
Alexandrië..	Piast. p. £	97 ⁷ / ₁₆	97 ⁷ / ₁₆	97 ⁷ / ₁₆	97 ⁷ / ₁₆
*B. Aires ¹⁾ ..	d. p. \$	44 ³ / ₃₂	44 ³ / ₃₂	44	44 ¹ / ₁₆
Calcutta ...	Sh. p. rup.	1/3 ⁹ / ₁₆	1/3 ³¹ / ₃₂	1/3 ¹¹ / ₃₂	1/3 ¹¹ / ₁₆
Hongkong ...	id. p. \$	2/7	2/7	2/6 ¹ / ₈	2/7 ¹ / ₄
Lissabon ...	d. per Mil.	2 ¹ / ₁₆	2 ¹ / ₈	1 ¹ / ₁₆	2 ¹³ / ₃₂
Madrid ...	Peset. p. £	28.98	29.09	29.03	29.12
*Montevideo ¹⁾	d. per \$	41 ¹ / ₄	41 ¹ / ₄	41 ¹ / ₂	42 ¹ / ₈
Montreal ...	\$ per £	4.37 ¹ / ₁₆	4.41 ³ / ₁₆	4.41 ¹ / ₂	4.43 ¹ / ₂
*R.d.Janeiro.	d. per Mil.	6 ¹ / ₁₆	6 ¹ / ₈	6 ¹ / ₈	6 ¹ / ₄
Rome ...	Lires p. £	102 ¹ / ₂	102 ³ / ₄	103	104 ³ / ₄
Shanghai ...	Sh. p. tael	3/5 ⁷ / ₁₆	3/5 ¹ / ₁₆	3/4 ¹ / ₄	3/5 ³ / ₄
Singapore ..	id. p. \$	2/4 ¹ / ₁₆	2/4 ¹ / ₁₆	2/4 ¹ / ₃₂	2/4 ¹ / ₈
*Valparaiso..	peso p. £	32.00	31.80	31.70	32.20
Yokohama ..	Sh. p. yen	2/2 ¹³ / ₃₂	2/2 ⁵ / ₃₂	2/1 ³¹ / ₃₂	2/2 ³ / ₁₆

* Koersen der voorafgaande dagen. 1) Telegrafisch transfert.
 2) Noteering van 22 September.

NOTEERING VAN ZILVER.

	Noteering te Londen	te New York
14 Oct. 1922	34 ³ / ₈	67 ⁷ / ₈
7 „ 1922	35 ¹ / ₄	69 ¹ / ₄
30 Sept. 1922	35 ³ / ₈	68 ⁷ / ₈
15 Oct. 1921	42 ¹ / ₂	73
16 Oct. 1920	53	81 ¹ / ₄
20 Juli 1914	24 ¹⁵ / ₁₆	54 ¹ / ₈

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 16 October 1922.

Activa.		
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	H.-bk. f 118.082.245,48 B.-bk. „ 39.874.098,72 Ag.sch. „ 60.390.659,56	f 218.347.003,76
Papier o. h. Buitenl. in disconto	„	—
Idem eigen portef.	f 69.579.856,—	„
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	„	69.579.856,—
Beleeningen	H.-bk. f 26.645.427,11 incl. vrsch. B.-bk. „ 8.170.577,39 in rek.-crt. Ag.sch. „ 71.270.631,99 op onderp.	f 106.086.636,49
Op Effecten	f 92.455.990,83	„
Op Goederen en Spec.	„ 13.630.645,66	106.086.636,49
Voorschotten a. h. Rijk	„	13.924.900,08
Muntmateriaal	Munt, Goud f 56.239.005,— Muntmat., Goud „ 525.550.137,91	f 581.789.142,91
Munt, Zilver, enz.	„ 8.685.350,41	„
Muntmat., Zilver	„	590.474.493,32
Effecten	Bel. v. h. Res.fonds. f 5.634.200,18 id. van 1/5 v. h. kapit. „ 3.966.300,12	„ 9.600.500,30
Geb. en Meub. der Bank	„	4.522.000,—
Diverse rekeningen	„	37.314.383,78
		f 1.049.849.773,73
Passiva.		
Kapitaal	f 20.000.000,—	„
Reservefonds	„ 5.660.599,75	„
Bijzondere reserve	„ 1.675.581,33	„
Bankbiljetten in omloop	„ 985.592.190,—	„
Bankassigatiën in omloop	„ 1.513.981,01	„
Rek.-Cour. saldo's: } Het Rijk f — } Anderen „ 25.507.655,54	„	25.507.655,54
Diverse rekeningen	„	8.999.766,10
		f 1.049.849.773,73

NED. BANK 16 October 1922 (vervolg).

Beschikbaar metaalsaldo	f 387.256.140,72
Op de basis van 2/5 metaaldekking	„ 184.733.375,41
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is..	1.936.280.700,—
Verschillen m.d. vorig. weekst.: Meer Minder	
Disconto's	3.253.634,67
Buitenlandsche wissels..	1.980.386,—
Beleeningen	5.818.339,70
Goud	—
Zilver	104.512,09
Bankbiljetten	5.255.245,—
Part. Rek.-Crt. saldo's..	607.755,16

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Ander opschbare schulden
16 Oct. 1922	581.789	8.685	985.592	27.022
9 „ 1922	581.789	8.581	990.847	27.003
2 „ 1922	593.859	8.808	1.000.285	41.439
25 Sept. 1922	593.859	9.033	959.638	22.598
18 „ 1922	605.955	8.902	966.944	23.452
17 Oct. 1921	605.969	9.195	1.028.634	41.362
18 Oct. 1920	636.341	18.676	1.058.527	100.183
25 Juli 1914	162.114	8.228	310.437	6.198

Data	Totaal bedrag disconto's	Hiervan Schalkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Beschikbaar Metaal-saldo	Dektings-percentage
16. Oct. 1922	218.347	70.400	106.087	387.256	58
9 „ 1922	215.093	62.400	111.905	386.104	58
2 „ 1922	218.377	64.400	134.958	393.605	58
25 Sept. 1922	182.358	39.000	105.436	405.727	61
18 „ 1922	181.727	36.000	110.250	416.037	62
17 Oct. 1921	281.992	114.500	128.060	400.424	57
18 Oct. 1920	139.944	31.000	311.356	422.479	57
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	43.521 ¹⁾	75

1) Op de basis van 2/5 metaaldekking.

Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	9 Oct. 1922	16 Oct. 1922
Aan schalkistpromessen..	f 444.280.000,—	f 463.680.000,—
waarv. direct bij Ned. Bk. „	62.400.000,—	70.400.000,—
Aan schalkistbiljetten ..	„ 190.618.000,—	„ 197.770.000,—
Aan zilverbons ..	„ 30.809.752,—	„ 29.653.005,—
Onder de vlottende schuld is begrepen:		
Voorsch. aan de Koloniën	295.519.000,—	296.006.000,—
Voorschot aan Gemeenten voor door Rijk voor hen te heffen Ink. belasting	31 Augustus 86.936.544,— 30 September „ 93.437.267,—	
Tegoed v.d. Postch. & G.dst	9 Oct. „ 55.072.763,—	16 Oct. „ 55.088.370,—

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Ander opschbare schulden	Beschikbaar metaal-saldo
7 Oct. 1922	207.250	269.000	115.500	130.350	
30 Sept. 1922	201.000	265.500	123.000	123.300	
23 „ 1922	204.500	267.000	108.500	129.400	
9 Spt. 1922	149.304	54.104	270.306	105.072	128.944
2 „ 1922	149.910	53.965	266.634	109.418	129.310
26 Aug. 1922	148.848	53.167	268.194	102.445	128.534
8 Oct. 1921	172.157	22.294	303.389	122.519	109.749
11 Oct. 1920	164.647	2.873	294.684	108.163	87.220
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ^{a)}

1) Sluippost activa. 2) Basis 2/5 metaaldekking. 3) Creditsaldo.

DE SURINAAMSCH BANK.

Voornaamste posten in duizenden gulden.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Disconto's	Div. reke- ningen ¹⁾
9 Sept. 1922....	1.277	1.874	665	1.178	457
2 " 1922....	1.277	1.882	739	1.159	469
26 Aug. 1922....	1.295	1.739	869	1.159	459
19 " 1922....	1.298	1.744	917	1.173	452
12 " 1922....	1.306	1.848	967	1.185	426
5 " 1922....	1.312	1.951	844	1.198	444
10 Sept. 1921....	1.175	2.084	1.038	1.966	421
11 Sept. 1920....	1.081	2.096	848	1.821	863
25 Juli 1914....	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitpost der activa.**BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.****BANK VAN ENGELAND.**

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden pond sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
11 Oct. 1922	127.427	122.570	291.397	27.000	248.620
4 " 1922	127.422	123.200	291.143	27.000	249.108
27 Sept. 1922	127.432	122.467	289.127	27.000	246.456
20 " 1922	127.427	121.491	289.756	27.000	246.918
13 " 1922	127.421	122.065	291.585	27.000	249.007
6 " 1922	127.413	122.880	293.088	27.000	250.437
12 Oct. 1921	128.422	124.614	313.593	28.500	276.473
13 Oct. 1920	127.154	127.123	356.477	28.500	325.223
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek- kings- perc. ¹⁾
11 Oct. '22	54.892	66.704	15.160	112.052	23.307	18,32
4 " '22	60.267	73.590	16.696	122.167	22.672	16,33
27 Sept '22	44.063	71.386	16.829	103.831	23.414	19,40
20 " '22	44.548	73.594	15.786	108.535	24.386	19,61
13 " '22	46.753	71.466	10.405	113.436	23.809	19,22
6 " '22	43.448	76.790	13.585	111.450	22.983	18,37
12 Oct. '21	64.851	80.372	15.061	134.790	22.258	14,86
13 Oct. '20	63.708	81.676	18.201	123.971	14.481	10,18
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 ³ / ₈

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.**DUITSCHER RIJKS BANK.**

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehens-kassenscheine, in duizenden Mark.

Data	Metaal	Daaraan Goud	Kassen- scheine	Circulatie	Dek- kings- perc. ¹⁾
7 Oct. '22	1.044.445	1.004.855	22.848.430	344.171.631	7
30 Sept. '22	1.033.740	1.004.856	21.828.959	316.869.799	7
23 " '22	1.032.762	1.004.858	27.293.999	290.678.147	10
15 " '22	1.031.726	1.004.860	27.801.686	271.597.757	10
7 " '22	1.027.943	1.004.861	23.875.562	252.373.738	10
31 Aug. '22	1.027.515	1.004.859	23.239.947	238.147.160	10
7 Oct. '21	1.039.765	1.023.699	2.850.678	87.461.651	4
7 Oct. '20	1.098.794	1.091.657	19.949.326	62.078.494	34
23 Juli '14	1.691.398	1.356.857	65.479	1.890.895	93

¹⁾ Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data	Wissels	Rek. Crt.	Darlehenskassenscheine	
			Totaal uitgegeven	In kas bij de Reichsbank
7 Oct. 1922	399.616.122	87.390.199	37.000.000	22.800.000
30 Sept. 1922	400.004.064	110.012.377	35.900.000	21.800.000
23 " 1922	331.761.934	71.692.739	41.248.900	27.282.200
15 " 1922	309.140.280	67.409.768	41.710.800	27.790.900
7 Aug. 1922	279.026.881	50.576.422	37.668.400	23.226.500
31 " 1922	271.470.114	56.124.454	36.729.200	23.226.500
7 Oct. 1921	90.563.763	11.266.875	10.438.200	2.765.400
7 Oct. 1920	48.840.299	13.172.487	33.384.000	19.902.800
23 Juli 1914	750.892	943.964	—	—

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het Buitenland	Zilver	Te goed in het Buitenland	Bult.gew. voorsch. ald. Staat
12 Oct. '22	5.532.752	1.897.967	287.579	573.722	24.200.000
5 " '22	5.532.672	1.948.367	287.470	574.232	24.000.000
28 Spt. '22	5.532.516	1.948.367	287.197	575.267	24.000.000
21 " '22	5.532.434	1.948.367	286.761	575.786	24.100.000
13 Oct. '21	5.523.481	1.948.367	277.810	619.724	25.400.000
14 Oct. '20	5.482.430	1.948.367	263.192	947.279	26.600.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitge- stelde Wissels	Belee- ning	Bankbil- jellen	Rek. Crt. Parti- culieren	Rek. Crt. Staat
	2.229.935	32.088	2.143.404	37.418.442	2.062.449	20.695
2.832.365	32.260	2.832.465	37.514.493	2.341.345	17.124	
2.103.887	32.697	2.073.384	36.602.902	2.178.992	19.725	
1.789.639	32.815	2.128.402	36.585.364	2.159.112	40.787	
2.325.373	67.376	2.246.180	37.611.632	2.386.188	46.141	
2.411.147	477.456	2.083.873	39.526.938	3.128.254	75.213	
1.541.980	—	769.400	5.911.910	942.570	400.590	

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitenl. saldi	Beleen. van buitenl. vorder.	Beleen. van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circu- latie	Rek. Crt. partic. ¹⁾
12 Oct. '22	336.448	84.653	480.000	933.164	6.542.912	130.524
5 " '22	336.206	84.653	480.000	887.041	6.539.502	40.138
28 Spt. '22	333.267	84.653	480.000	635.069	6.517.769	302.947
21 " '22	332.778	84.653	480.000	603.638	6.483.141	368.024
13 Oct. '21	328.653	84.653	480.000	552.186	6.184.158	264.960
14 Oct. '20	358.441	84.653	480.000	674.932	5.782.183	1.195.948

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.**FEDERAL RESERVE BANKS.**

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goudvoorraad			Zilver etc.	F.R. Notes in circu- latie
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes	In het buitenl.		
27 Sept. '22	3.076.943	2.212.449	—	126.184	2.243.384
20 " '22	3.061.868	2.250.385	—	128.002	2.218.764
13 " '22	3.067.234	2.259.486	—	130.204	2.213.615
6 " '22	3.060.833	2.245.382	—	125.854	2.211.889
28 Sept. '20	2.725.966	1.867.494	—	152.719	2.457.196
1 Oct. '21	2.003.072	1.328.103	111.455	162.123	3.304.690

Data	Wissels	Totaal Depositto's	Gestort Kapitaal	Goud- Dek- kings- perc. ¹⁾	Algem. Dek- kings- perc. ²⁾
27 Sept. '22	658.296	1.840.133	106.172	75,3	78,4
20 " '22	644.174	1.853.789	106.177	75,2	78,3
13 " '22	591.836	1.872.103	106.070	75,1	78,3
6 " '22	593.448	1.856.797	106.085	75,2	78,3
28 Sept. '21	1.441.792	1.717.405	103.049	65,3	69,0
1 Oct. '20	3.011.111	2.466.116	97.358	38,8	41,0

¹⁾ Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opelschbare schulden; F. R. Notes en netto deposito. ²⁾ Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.**PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.**

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depositto's	Waarvan time deposits
21 Sept. '22	790	10.939.233	1.338.900	14.784.510	3.575.296
14 " '22	810	11.562.776	1.228.693	13.178.200	2.916.826
6 " '22	791	10.819.853	1.368.905	14.783.322	3.612.623
30 Aug. '22	791	10.761.195	1.377.582	14.718.600	3.598.688
21 Sept. '21	810	11.544.165	1.189.256	13.297.986	2.915.659
24 Sept. '20	818	17.140.597	1.361.800	14.262.712	2.786.811

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 16 October 1922.

Nu de wapenstilstand van Moedania door geen ernstige conflicten meer is gevolgd en het er dus wel naar uitziet, dat de komende vredesconferentie voor het Nabije Oosten met alle gerustheid kan worden afgewacht, hebben de internationale beurzen zich meer en meer hersteld van den angst, aanvankelijk veroorzaakt door het gevaar van een nieuwen Europeeschen oorlog. Een algemeen opgewekte tendens heeft zich hierdoor niet alleen kunnen inzetten doch ook handhaven. Zooals steeds gedurende den laatsten tijd, heeft echter de beurs te Berlijn zich geheel aan den gewonen maatstaf van beoordeeling onttrokken en heeft zij alleen rekening gehouden met de kwesties van interne politiek en staatshuishouding van het Duitsche Rijk. De markt heeft voornamelijk onder den invloed gestaan van de paniekstemming op de deviezen-markt, die wel in de allereerste plaats veroorzaakt is door de nieuwe voorschriften op deviezen-gebied. De dollar is voorbijgaand gestegen tot Mk. 3000, zoodat het Duitsche betaalmiddel is gedaald tot een zeventhonderdste gedeelte van den vredeskoers. Dat deze catastrophale teruggang inderdaad aan de regeeringsmaatregelen toe te schrijven is, mag uit verschillende feiten worden afgeleid. De betalingsbalans van het Duitsche Rijk heeft b.v. in den laatsten tijd een zekere verbetering ondergaan, doordat o.a. de invoer opzettelijk is tegengegaan en de uitvoer een zekere stimulans heeft verkregen door de reactie van de Mark in de jongste weken. Voorts heeft de Regeering bekend gemaakt, dat de broodverzorging, ondanks den teleurstellenden oogst, tot het einde van het loopende jaar is verzekerd, zoodat graaninvoer op het oogenblik niet noodig is. Handel en industrie hebben hun deviezen-aankopen zooveel mogelijk beperkt. De nieuwe deviezen-voorschriften, die in het algemeen iederen aankoop en handel van deviezen verbieden, indien deze niet strikt noodzakelijk zijn voor legitieme behoeften, hebben echter een stormloop op het nog beschikbare materiaal veroorzaakt. Daar dit niet uit het buitenland kon worden aangevoerd in verband met het feit, dat men daar geen Marken in betaling wenscht aan te nemen (in de afgelopen week waren vrijwel alle buitenlandsche beurzen afgeefsters van Marken) moest de Reichsbank als verkoopster-tegenpartij fungeeren, hetgeen lang niet voldoende was, om aan de geweldige vraag te voldoen. Overigens verwacht men in beurskringen niet veel goeds van de nieuwe voorschriften. Men ziet zeer goed in, dat slechts de oppervlakte wordt geraakt van den bestaanden misstand en dat de geweldige daling van den Markenkoers alleen eenigszins kan worden gebreedeld door een verandering van de vredesvoorwaarden (waarop natuurlijk Duitschland geenerlei invloed kan uitoefenen) en door een grootere productie gepaard gaande aan een beperking van het binnenlandsch verbruik (waartoe men echter nog steeds niet geneigd schijnt te zijn). Voorbijgaand wordt weliswaar een druk op de koersen der buitenlandsche betalingsmiddelen uitgeoefend door de Regeeringsvoorschriften, doch deze hebben tot onmiddellijk gevolg, dat groote bedragen aan deviezen „gehamsterd” zullen worden, zoodat de toch reeds beperkte markt nog kleiner wordt en zelfs „legitieme” vraag de markt nog verder omhoog zal moeten voeren. Men is ter beurze dan ook van meening, dat aan den teruggang van de Mark voorloopig nog geen einde is gekomen. Dit heeft natuurlijk zijn uitwerking op de effectenkoersen niet gemist. In de eerste helft van de berichteweek stonden zuivere „valuta-waarden”, als koloniale fondsen, petroleumaandeelen en alle buitenlandsche obligaties in het middelpunt der hausse-beweging; in de tweede helft traden, tegelijk met de lichte ontspanning op de deviezenmarkt, binnenlandsche industriële waarden meer op den voorgrond en voorts zoodanige fondsen, die men een z.g. „goudwaarde” toekent, als bankaandeelen. De prijsverhoogingen bedroegen in sommige gevallen duizenden procenten, zoodat het index-cijfer van de Frkf. Ztg. dan ook van 867 tot 1037 kon stijgen. Meer en meer gaat men ter beurze van Berlijn Oostenrijksche toestanden tegemoet.

Te Londen is echter een veel gezonder marktstemming te aanschouwen geweest, welke des te opmerkelijker kon worden genoemd, omdat het toch ook niet heeft ontbroken aan waarlijk teleurstellende factoren. Zoo heeft het niet-ratificeeren van de Russo-Asiatic overeenkomst door de Russische Regeering wel groote verwondering gewekt, doch het heeft niet den minsten invloed uitgeoefend op het koerspeil. Vermoedelijk hebben hiertoe ook bijgedragen de uitlatingen van den heer Leslie Urquhart, den President der genoemde maatschappij, volgens welke de niet-erkenning uitsluitend aan politieke overwegingen van de Sovjet-Regeering is toe te schrijven; volgens hem bestaat de zeker-

heid, dat binnen afzienbaren tijd het agreement toch zal worden getekend. Als tweede remmende factor moet ongetwijfeld de gespannen politieke toestand op binnenlandsch gebied worden aangemerkt. Nu de tegenwoordige Regeering een échec heeft geleden in de kwestie van het Nabije Oosten, zijn de tegenstellingen tusschen de verschillende partijen nog scherper naar voren getreden. In ingewijde kringen acht men het dan ook nauwelijks denkbaar, dat het Kabinet zal aan blijven en dat nieuwe verkiezingen vermeden kunnen worden. Dat ondanks dit alles de ondergrond van de markt toch zoo vast is gebleven, is wel een sprekend bewijs van de gezondheid van de beurs.

Te Parijs zijn het voornamelijk Russische fondsen geweest, die de aandacht hebben getrokken. De reis van den heer Herriot, den energieken burgemeester van Lyon, naar het land der Sovjets, heeft heel wat pennen in beroering gebracht en zijn optimistische uitingen omtrent de mogelijkheid van een hervatting der Fransche handels-betrekkingen met Rusland hebben, naast veel twijfel, toch ook wel de hoop op een dergelijke hervatting doen toenemen. Hierbij komt het politieke moment, dat Frankrijk in de Turksche kwestie thans feitelijk aan de zijde van Rusland staat, hetgeen ipso facto een zekere toenadering moet veroorzaken. Een en ander heeft te Parijs een zeer opgewekte tendens doen ontstaan, die zich van Russische waarden over de geheele linie heeft uitgebreid. De omzetten echter waren nog van geringe beteekenis; men is er zich te goed van bewust, dat de internationale toenadering op dit oogenblik nog een teer kasplantje is, dat door de minste beroering in den verderen groei kan worden belemmerd.

De beurs te Wallstreet echter heeft een meer „all-round” vast aanzien getoond. Ook hier waren reacties op te merken, vooral in de waarden der Standard-Oil groep (hetgeen echter niet meer dan natuurlijk was na de uitermate krachtige verheffing, die deze aandelen hadden medegemaakt als gevolg van de hooge dividend-declaraties), doch als geheel was de tendens zeer vast. Men verwacht hogere prijzen en een vermeerderd verbruik. Weliswaar werkt de steenkolenschaarschte nog remmend en kunnen de spoorwegen nog niet voldoen aan de behoefte aan rollend materieel, doch men verwacht, dat deze moeilijkheden tegen het einde van den winter overwonnen zullen zijn.

Te onzent is de stemming voor het eerst na een buitengewoon lange periode voor vrijwel alle afdelingen ter beurze buitengewoon vast geweest. Een uitzondering hierop hebben beleggingswaarden gevormd, hetgeen echter bij een beginnende hausse op de aandeelenmarkt een gewoon verschijnsel is. De geldmarkt wordt dan gewoonlijk iets stroever, zoodat realisaties van beleggingswaarden voorkomen teneinde het beschikbaar komende kapitaal op de prolongatiemarkt uit te zetten, terwijl voorts verkoopen van de genoemde waarden worden ondernomen om een ruil in eerste-klasse aandelen aan te gaan. Dit zijn ten deele speculatieve operaties, die voorbijgaand steeds hun invloed op de markt voor staatsfondsen en andere beleggingswaarden uitoefenen.

		9 Oct.	13 Oct.	16 Oct.	Rijzing of daling.
6	% Nederland 1922	100 ¹ / ₁₆	99 ⁵ / ₈	99 ⁹ / ₁₆	— ⁷ / ₈
5	% „ 1918	89 ⁷ / ₁₆	89 ⁷ / ₁₆	89 ⁷ / ₁₆	—
4 ¹ / ₂	% „ 1916	89 ³ / ₄	89	89	— ³ / ₄
4	% „ 1916	81 ¹ / ₂	81 ¹ / ₄	81 ¹ / ₄	— ¹ / ₄
3 ¹ / ₂	% „	72 ³ / ₈	72 ¹ / ₂	72 ¹ / ₂	—
3	% „	62 ⁹ / ₁₆	62 ¹ / ₈	61 ⁹ / ₁₆	— ¹³ / ₁₆
2 ¹ / ₂	% Cert. N. W. S.	54 ³ / ₈	53 ³ / ₈	53 ¹ / ₈	— ¹ / ₄
7	% Oost-Indië 1921	101 ¹ / ₄	101 ⁵ / ₁₆	101 ¹ / ₈	+ ¹ / ₄
6	% „ 1919	96 ⁷ / ₁₆	96 ¹ / ₁₆	96 ¹ / ₈	+ ¹ / ₁₆
5	% „ 1915	93 ¹ / ₂	93 ¹ / ₈	93 ¹ / ₄	— ¹ / ₄
4	% Oostenr. Kronenrente	2 ³ / ₄	—	—	—
5	% Rusland 1906	4	4 ⁵ / ₈	4 ¹ / ₈	+ ¹ / ₈
4	% Rusl. bij Hope & Co.	5 ¹ / ₁₆	5 ¹ / ₄	5 ⁸ / ₄	+ ¹¹ / ₁₆
4	% Japan 1899	65 ³ / ₄	65 ⁷ / ₈	66 ¹ / ₄	+ ¹ / ₂
5	% Brazilië 1895	54 ¹ / ₈	—	—	—
8	% San Paulo 1921	96 ⁷ / ₈	96 ³ / ₈	96 ¹ / ₄	— ⁵ / ₈
6	% Amsterdam 1922	100 ³ / ₈	100	100 ⁷ / ₈	+ ¹ / ₂
7	% Rotterdam 1920	102 ¹ / ₂	102	101 ³ / ₄	— ⁸ / ₄
7	% Staatsspoor	100 ¹ / ₄	100 ¹ / ₄	100 ³ / ₁₆	— ¹ / ₁₆

Wat nu precies de oorzaak is geweest van de plotseling opgekomen vraag naar aandelen van diversen aard, is moeilijk te zeggen. Ongetwijfeld zijn voor de verschillende afdelingen bepaalde factoren aan te wijzen, doch deze hebben voor een deel reeds langer bestaan en waren voor het overige niet van dien aard, dat een rijzing van den omvang als thans heeft plaats gevonden, gemotiveerd zoude zijn. Vermoedelijk echter heeft het voorbeeld der buitenlandsche beurzen wat meer vertrouwen gewekt, eerst in beurskringen en daarna bij particulieren. Voorts heeft het

ontbreken van voldoende aanbod de stijging zeer krachtig in de hand gewerkt.

Behalve deze algemeene factoren waren er, zooals gezegd, momenten van bijzonderen aard aan te wijzen. Voor de rubbermarkt bestonden deze in de waarschijnlijkheid van een beperking in den aanplant van de Engelsch-Indische ondernemingen en in de prijsverbetering van het product op de wereldmarkt. Industriële aandelen konden profiteeren van de verminderde Deutsche concurrentie en van de optimistische beschouwingen, die men ten aanzien hiervan ook verder koestert.

Tabakswaarden hebben de stormachtige rijzingen vertoond, die men gewoonlijk in deze afdeling kan aanschouwen, wanneer een algemeene verbetering inzet. Daarentegen hebben suikerwaarden een zeer bescheiden aandeel gehad in de opleving. De noteeringen van Cubasuiker hebben remmend gewerkt; bovendien waren de berichten omtrent een ruimen oogst op dit eiland niet in staat een optimistische beschouwing voor het Nederlandsch-Indische artikel in stand te houden.

	9 Oct.	13 Oct.	16 Oct.	Rijzing of daling.
Amsterdamsche Bank	123 ³ / ₄	124 ¹ / ₄	127	+ 3 ¹ / ₄
Incasso Bank	89 ³ / ₄	92 ¹ / ₄	92 ¹ / ₂	+ 2 ³ / ₄
Koloniale Bank	118 ³ / ₈	119 ¹ / ₂	120 ⁵ / ₈	+ 2 ¹ / ₄
Ned. Handel-Mij. cert.v.aand.	123 ¹ / ₂	126 ¹ / ₈	129	+ 5 ¹ / ₂
Rotterd. Bankvereniging...	87 ¹ / ₄	91 ¹ / ₂	92	+ 4 ³ / ₄
Amst. Superfosfaatfabriek..	37 ¹ / ₄	41	40 ³ / ₄	+ 3 ¹ / ₂
Van Berkel's Patent	33 ¹ / ₂	34 ³ / ₄	36	+ 2 ¹ / ₂
Gouda Kaarsen	63	74 ³ / ₄	82	+ 19
Holl. Draad- en Kabelfabriek	67 ³ / ₄	78 ¹ / ₂	76 ¹ / ₂	+ 8 ³ / ₄
Jurgens' Ver. Fabr. gew.aand.	38 ¹ / ₄	46 ¹ / ₄	46 ¹ / ₄	+ 8
" " pr. aand.	52 ¹ / ₂	59	59	+ 6 ¹ / ₂
Leerdam Glasfabrieken	41 ¹ / ₄	45 ¹ / ₄	47	+ 5 ³ / ₄
Philips' Gloeilampenfabriek	235 ¹ / ₂	254	248 ¹ / ₂	+ 13
Vereenigde Blikfabrieken...	96 ¹ / ₂	—	95	- 1 ¹ / ₂
Vereen. Chemische Fabrieken	35 ¹ / ₂	40	39 ³ / ₄	+ 4 ¹ / ₄
Compania Mercantil Argent.	30 ¹ / ₄	34 ¹ / ₂	36 ¹ / ₂	+ 6 ¹ / ₄
Cultuur-Mij. d. Vorstenland.	148	150 ³ / ₈	151 ¹ / ₂	+ 3 ¹ / ₂
Handelsver. Amsterdam.....	341 ¹ / ₄	349	347 ¹ / ₂	+ 6 ¹ / ₄
Handelsverg. Reis & Co.....	19 ¹ / ₂	—	21	+ 1 ¹ / ₂
Int. Crediet- en Handelsverg.				
Rotterdam	154	156	159 ¹ / ₂	+ 5 ¹ / ₂
Linde Teves & Stokvis	68 ³ / ₄	68 ³ / ₄	69 ¹ / ₂	+ 1 ¹ / ₄
Tels & Co's Handel-Mij.....	8	9 ³ / ₄	—	+ 1 ³ / ₄
Redjang Lepong Mijnb.-Mij.	105	103	101 ¹ / ₂	- 3 ¹ / ₂
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	126 ³ / ₄	128	128 ¹ / ₂	+ 1 ³ / ₄
Kon. Petroleum-Mij.	450 ³ / ₄	459 ³ / ₈	460 ³ / ₄	+ 10
Orion Petroleum-Mij.....				
Afgest. Aand.	36 ⁵ / ₈	36 ¹ / ₂	36 ¹ / ₂	- 1 ¹ / ₈
Steaua Romana Petroleum				
Mij. ... Afgest. Aand.	33 ⁷ / ₈	32	34 ¹ / ₂	+ 5 ¹ / ₈
Amsterdam-Rubber-Mij.....	85	94 ⁷ / ₈	96	+ 11
Nederl.-Rubber-Mij.	49	56 ¹ / ₄	57 ¹ / ₄	+ 8 ¹ / ₄
Oost-Java-Rubber-Mij.	139 ¹ / ₄	159	157	+ 17 ³ / ₄
Deli-Batavia Tabak Mij. ...	239 ¹ / ₂	260	257	+ 17 ¹ / ₂
Deli-Maatschappij	186	204	206 ¹ / ₂	+ 20 ¹ / ₂
Senembah-Maatschappij ...	272 ¹ / ₂	292 ¹ / ₂	297	+ 24 ¹ / ₂

Een opmerkelijke factor heeft de buitengewoon opgewekte tendens voor scheepvaartwaarden gevormd. Ondanks de nog steeds onbevredigende berichten omtrent den wereldhandel en omtrent de vrachtenmarkt, ondanks de mededeelingen omtrent het sluiten van scheepswerven in ons land, heeft de speculatie zich op reederijwaarden geworpen, waardoor de koersen in vele gevallen zeer aanmerkelijke verbeteringen hebben aangetoond. Tot op zekere hoogte waren deze verbeteringen geenszins ongemotiveerd, daar de beurskoersen van vele aandelen zich gedurende zeer langen tijd aanmerkelijk onder de innerlijke waarde heeft bewogen. Afgewacht dient te worden, of de hoogere koersen ook gehandhaafd zullen worden, als directe betere resultaten nog niet worden bereikt.

	9 Oct.	13 Oct.	16 Oct.	Rijzing of daling.
Holland-Amerika-Lijn	113 ¹ / ₂	117	125 ¹ / ₂	+ 12
" " „gem.eig.	98	103	109 ³ / ₄	+ 11 ³ / ₄
Hollandsche Stoomboot-Mij.	17 ¹ / ₂	18 ¹ / ₂	25	+ 7 ¹ / ₂
Java-China-Japan-Lijn	69	71	80	+ 11
Kon. Hollandsche Lloyd ...	14 ³ / ₈	16	18	+ 3 ³ / ₈
Kon. Ned. Stoomb.-Mij.....	49 ¹ / ₂	56	65 ³ / ₄	+ 16 ¹ / ₄
Konink.Paketaart-Mij. ...	80 ¹ / ₂	83 ¹ / ₂	88	+ 7 ¹ / ₂
Maatschappij Zeevaart	54 ³ / ₄	56	—	+ 1 ¹ / ₄
Nederl. Scheepvaart-Unie...	87	91 ³ / ₄	97 ³ / ₄	+ 10 ³ / ₄
Nievelt Goudriaan	101	107	110	+ 9
Rotterdamsche Lloyd.....	111	116 ¹ / ₂	124 ¹ / ₂	+ 13 ¹ / ₂
Stoomv.-Mij. „Nederland” ...	117 ¹ / ₄	122 ¹ / ₄	136	+ 18 ³ / ₄
" " „Noordzee” ...	27 ¹ / ₄	33 ¹ / ₂	35 ¹ / ₂	+ 8 ¹ / ₄

De Amerikaansche markt was stil, doch zeer vast.

	9 Oct.	13 Oct.	16 Oct.	Rijzing of daling.
Americ. Smelting & Refining	63 ¹ / ₄	63	63	- 1 ¹ / ₄
Anaconda Copper	107	107 ¹ / ₂	107 ¹ / ₂	+ 1 ¹ / ₂
Studebaker Corp.	138 ¹ / ₁₆	141 ³ / ₁₆	144	+ 5 ¹⁵ / ₁₆
Un. States Steel Corp.	108 ³ / ₄	111 ⁷ / ₈	113 ³ / ₄	+ 5
Atchison Topeka.....	111 ³ / ₈	111 ¹ / ₂	111	- 3 ³ / ₈
Erie	16 ³ / ₁₆	16	16 ⁷ / ₈	+ 1 ¹ / ₁₆
Southern Pacific.....	98 ⁷ / ₈	—	100 ³ / ₈	+ 1 ¹ / ₂
Union Pacific	157	157 ³ / ₄	157 ³ / ₈	+ 5 ³ / ₈
Int. Merc. Marine orig. gew.	15 ⁹ / ₁₆	15 ¹¹ / ₁₆	16	+ 7 ¹ / ₁₆
" " " " pref.	63 ⁷ / ₁₆	63 ¹ / ₂	64 ¹ / ₂	+ 1 ¹ / ₁₆

De geldmarkt werd, als gezegd, iets stroever; prolongatie 4 pCt.

GOEDERENHANDEL. GRANEN.

Tarwe. Hoewel bijna alle graanstatistici erop blijven wijzen, dat het oogstjaar 1922/23 een groot surplus zal geven, blijven de tarwemarkten toch maar steeds vast gestemd. De zaken waren in de afgelopen week levendig en de prijzen bleven stijgen. Zij stegen in de exportlanden, maar meer nog in de importeerende centra. Vooral Engeland bleef als kooper optreden, in het bijzonder voor stoomende en spoedig af te laden partijen en ladingen. Noord-Amerika is daarvoor vrijwel de eenige bron, en als men in aanmerking neemt, dat van de verschepingen naar Europa 95 pCt. van de Vereenigde Staten en Canada afkomstig was, dan begrijpt men welk een invloed het onvoldoende spoorwegvervoer in die beide landen ook op de totaalverschepingen naar Europa heeft. Geen wonder dan ook, dat men er nog niet in geslaagd is de te kleine voorraden in Engeland voldoende aan te vullen. Weliswaar komt er van den eigen oogst ook meer tarwe aan de markt, doch slechts een gedeelte van die tarwe is van voldoende droge kwaliteit. Wel waren de wereldverschepingen vanaf 1 Augustus slechts 4 pCt. kleiner dan verleden jaar gedurende hetzelfde tijdsverloop, doch terwijl toen Frankrijk zeer weinig tarwe betrof, zijn de verschepingen daarheen thans zeer aanzienlijk, doch nog tweemaal zooveel werd terzelfder tijd door Italië betrokken. Duitsland doet de laatste weken al zeer weinig mede, hetgeen geheel buiten verhouding is tot het groote oogsttekort. Alleen rogge wordt op flinke schaal door onze Oostelijke naburen betrokken, waarvan het gevolg geweest is, dat ook dit artikel sterk in prijs gestegen is.

De weerberichten zijn gunstig, zoowel in als buiten Europa; vooral voor de oogsten op het Zuidelijk halfrond is dit van de grootste beteekenis. Na al het goede nieuws, dat wij omtrent den nieuwen Australischen oogst hoorden valt de eerste officieele schatting eenigszins tegen, daar die circa 200.000 tons kleiner luidt, dan de opbrengst van den vorigen oogst. Door de circa 100.000 tons grooter geraamde opbrengst van Nieuw-Zeeland, wordt dit verschil wel tot betrekkelijk geringe cijfers teruggebracht.

Ook maïs bleef vast gestemd. Noord-Amerika bood weinig aan en de verschepingen van daar zijn de laatste weken sterk verminderd. Toen het bekend werd, dat ook de La Plataverschepingen, die de week tevoren zeer ruim geweest waren, wederom aanmerkelijk kleiner waren, werd de stemming ook voor Argentijnsche maïs zeer vast en verschillende zaken kwamen tot stand tot stijgende prijzen. Ontegengezeggelijk is Europa slecht van voorraden voorzien en indien, wat de oogstraming doet vermoeden, Noord-Amerika niet meer gereed zal staan om ieder Europeesch tekort tot zeer matige prijzen aan te vullen, dan wordt Europa wat maïs, dat is het voornaamste voerartikel, betreft, zeer afhankelijk van Argentinië. Gelukkig dat de vooruitzichten voor den volgenden oogst zeer gunstig zijn, maar de tijd van oogsten en vooral van het verschepen van den volgenden oogst is nog ver verwijderd. Weliswaar is er nog zeer veel van den ouden oogst over, doch een deel van de voorraden schijnt toch door het voortdurend slechte weer der laatste maanden verloren te zijn gegaan.

Ook deze week werden verschillende ladingen Donaugerst verhandeld. De stemming blijft ook in dit artikel vast, ofschoon geen groote prijsverhoging tot stand kwam.

Ook haver blijft goed gevraagd met weinig aanbod. De prijsverhoging der laatste weken bleef goed gehandhaafd. Lijnzaad bleef vast, vooral voor oude oogstverscheping van La Plata. Het aanbod daarvan wordt steeds kleiner. Amerika blijft het leeuwendeel tot zich trekken, de Indische verschepingen gaan bijna geheel naar Europa. Engeland importeert al heel weinig zaad, ten gevolge waarvan eenige olie van Holland naar Engeland kan geëxporteerd worden.

Noteeringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe Dec.	Mats Dec.	Haver Dec.	Tarwe Oct.	Mats Oct.	Lijnzaad Oct.
14 Oct. '22	112 ¹ / ₄	65 ³ / ₄	42 ³ / ₈	12,15	8,45	21,30
7 „ '22	107 ³ / ₄	62 ¹ / ₄	38 ⁷ / ₈	11,80	8,25	20,40
14 Oct. '21	104 ¹ / ₂	47 ¹ / ₂	33 ⁷ / ₈	14,— ²⁾	7,45 ²⁾	17,45 ²⁾
14 Oct. '20	212	86 ⁷ / ₈	56	19,75 ¹⁾	9,10	23,55
14 Oct. '19	224	121 ⁷ / ₈	70 ¹ / ₈	13,85 ²⁾	7,60 ²⁾	25,20 ²⁾
20 Juli '14	82	56 ³ / ₈	36 ¹ / ₂	9,40	5,38	13,70

¹⁾ per Februari ²⁾ November

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	16 Oct. 1922	9 Oct. 1922	17 Oct. 1921
Tarwe*	13,50	13,—	14,—
Rogge (No. 2 Western) ¹⁾	11,25	10,25	13,—
Mais (La Plata)	227,—	220,—	176,—
Gerst (48 lb. malting) .. ²⁾	210,—	208,—	220,—
Haver (38 lb. white cl.) .. ¹⁾	11,10	10,90	11,50
Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata zaad ¹⁾)	14,—	14,—	15,25
Lijnzaad (La Plata)	426,—	410,—	360,—

¹⁾ p. 100 K.G. ²⁾ p. 2000 K.G. ³⁾ per 1960 K.G.
*) Nr. 2 Hard/Red Winter Wheat.

AANVOEREN in tons van 1000 K.G.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	8/14 Oct. 1922	Sedert 1 Jan. 1922	Ooereenk. tijdvak 1921	8/14 Oct. 1922	Sedert 1 Jan. 1922	Ooereenk. tijdvak 1921	1922	1921
Tarwe	24.248	930.880	1.226.713	—	30.124	37.502	961.004	1.264.215
Rogge	26.841	255.169	126.958	—	—	325	255.169	127.283
Bokweït	—	9.663	6.801	—	—	576	9.663	7.377
Mais	5.291	757.846	781.935	—	73.790	73.848	831.636	855.783
Gerst	940	111.896	202.537	—	3.597	8.374	115.493	210.911
Haver	3.064	88.738	67.397	—	50	3.345	88.788	70.742
Lijnzaad	2.822	152.892	120.460	—	66.793	102.594	219.685	223.054
Lijnkoek	1.405	65.216	90.300	—	1.547	26.351	66.763	116.651
Tarwemeel	2.595	46.706	46.911	—	5.338	2.429	52.134	49.340
Andere meelsoorten	584	8.690	36.417	—	2.615	1.604	11.305	38.021

Markten in Nederland. Ook deze week bleef goede vraag bestaan voor spoedig af te leveren tarwe. Voor maïs was de markt zeer vast. Loco Mixed steeg tot zeer hoge prijzen. In spoedig af te laden partijen kwamen voortdurend zaken tot stand. Gerst en haver bleven vast, met gering aanbod. Lijnzaad zeer vast voor spoedige positie.

SUIKER.

GEDURENDE de afgelopen week behield op de verschillende suikermarkten eene vaste stemming de overhand. Vooral in Amerika kwam dit sterk tot uiting door eene verhooging der noteering voor Spot Centrifugals van \$c. 5.28 eerst tot \$c. 5.40 en ten slotte tot \$c. 5.53, terwijl op de termijnmarkt October geleidelijk opliep van \$c. 3.45 tot \$c. 3.70 om op \$c. 3.65 te sluiten; verwijderde termijnen daarentegen waren ongeanimeerd en iets lager.

Ook de Europeesche markten, die Amerika in den laatsten tijd niet meer gevolgd waren, gaven blijk van eene aanmerkelijk vastere stemming.

In Engeland werden de prijzen voor geraffineerd wederom met 3d. verhoogd. Raffinadeurs kochten verdere ladingen ruwe suiker, waaronder ook eenige Javaladingen. Voor Witte stoomende Javasuiiker, die nog onlangs voor Sh. 19/6 c.i.f. te koop was, wordt thans Sh. 20/6 gevraagd en is ook deze prijs nog aanmerkelijk beneden de pariteit van de tegenwoordige prijzen op Java.

De belangrijke afscheppingen in Juli en Augustus van onverkochte Javasuiiker naar Europa zijn voor een gedeelte schuld, dat Europa in den laatsten tijd op de vaste berichten van Amerika nauwelijks reageerde.

De Engelsche Board of Trade statistiek over September luidt:

	September		Januari/September	
	1922	1921	1922	1921
Import riet	107.238	83.740	1.066.146	655.789
„ biet	—	—	—	—
„ geraffineerd	37.323	45.225	401.027	374.437
Totaal	144.561	128.965	1.467.173	1.467.173
Voorr. in Entrepot	226.850	253.550	—	—
„ „ Raff. derijen	51.550	35.000	—	—
Opbr. der „	77.253	60.845	714.241	589.917
Tot. binn. consumpt.	131.565	116.732	1.208.121	1.042.557
Totale export	1.993	608	37.650	7.561

Voorr. op 31 Aug. 1922 tons 296.650 1921: 297.500 tons
„ 30 Sept. 1922 „ 278.400 1921: 288.550 „

Op Java was weer meer kooplust te bespeuren. De Trust verkocht uit den oogst van dit jaar eenige partijen tot f 13,— e.k. en daarna het restant tot f 13¹/₈. Voor Superieure Stroopsuiker werd f 13¹/₈ en voor Melassesuiker f 9¹/₂ betaald. De door de V. J. P. voor den oogst van dit jaar bedongen doorsneeprijs bedraagt ongeveer f 11,— per picol kristal. Ook uit den volgende Java-oogst kwamen

verdere transacties tot stand tot de laatste prijzen van f 12¹/₄ voor Superieur, f 11¹/₄ voor No. 16 & of hooger en f 11,— voor Muscovados, waardoor de totale verkoopen uit Oogst 1923, 2.500.000 picols bedragen.

Hier te lande is de stemming ook eenigszins verbeterd, niettegenstaande van tijd tot tijd partijen, die oorspronkelijk naar Duitschland verkocht zijn en niet worden opgenomen, tot best mogelijke prijzen verkocht worden. De grondtoon der markt is vaster, hetgeen ook door de afdoeningen op de termijnmarkt tot uiting kwam. November/December liep op van f 21¹/₂ tot f 21¹/₄ met meer koopers dan verkooopers.

De laatste Cuba-statistiek luidt als volgt:

	1922	1921	1920
	tons	tons	tons
Weekontvangst. tot 7 Oct. ..	8.000	12.000	8.019
Tot. ontv. 1 Jan.-7 Oct.	3.789.000	3.234.000	3.526.034
Werkende fabrieken	1	1	1
Weekexport tot 7 Oct.	25.000	16.000	5.571
Tot. exp. 1 Jan.-7 Oct.	3.449.000	2.051.000	3.498.501
Tot. voorr. op 7 Oct.	316.000	1.185.000	313.511

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Oct.	Londen			New York 96 p Ct. Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java f.o.b. per October/December	Amer. Granulated c.i.f. October	
10 Oct. '22	f 21 ³ / ₄	Sh. 56/—	Sh. 19/—	Sh. 21/9	\$ cts. 5,28
3 „ '22	„ 21 ³ / ₈	55/3	19/3	21/6	5,28
10 Oct. '21	„ 22 ⁷ / ₁₆	56/6	19/3	22/—	4,23/4,13
10 Oct. '20	„ —	116/—	56/—	—	8,—
4 Juli '14	„ 11 ¹ / ₂	18/—	—	—	3,26

KOFFIE.

(Mededeeling van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp, Leonard Jacobson & Zonen en G. Bijdendijk).
Noteeringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
14 Oct. 1922	1.713.000	16.875	2.343.000	23.200	6 ¹¹ / ₃₂
7 „ 1922	1.694.000	16.675	2.411.000	22.600	6 ³ / ₈
30 Sept. 1922	1.774.000	16.675	2.511.000	22.800	6 ¹ / ₂
14 Oct. 1921	1.651.000	12.325	3.045.000	15.200	8 ⁹ / ₁₆

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgeloopt week	Sedert 1 Juli	Afgeloopt week	Sedert 1 Juli
14 Oct. 1922	75.000	1.053.000	141.000	2.101.000
14 Oct. 1921	71.000	1.410.000	154.000	2.622.000

KATOEN.

Noteering voor Loco-Katoen.
(Middling Uplands).

	14 Oct. '22	7 Oct. '22	30 Sept. '22	14 Oct. '21	14 Oct. '20
New York voor Middling ..	22,50 c	21,55 c	20,35 c	19,55 c	22,50 c
New Orleans voor Middling	21,75 c	20,80 c	20,25 c	18,75 c	20,75 c
Liverpool voor Fy Middling	13,30 d	12,52 d	12,40 d	13,02 d	17,02 d

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen)

	1 Aug. '22 tot 14 Oct. '22	Overeenkomstige perioden	
		1920—21	1919—20
Ontvangsten Gulf-Havens..	1231	1171	819
" Atlant.Havens	296	469	210
Uitvoer naar Gr. Brittannië	296	245	290
" " 't Vasteland.	615	2023	411
" " Japan etc...	—	—	—

Voorraden in duizendtallen	14 Oct. '22	14 Oct. '21	15 Oct. '20
Amerik. havens.....	845	1511	930
Binnenland.....	1057	1278	984
New York	—	139	32
New Orleans	—	416	227
Liverpool	592	815	812

**VERKEERSWEZEN.
SCHEEPVAART.
GRAAN.**

Data	Petro-grad Londen, R'dam	Odessa Rotter- dam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotter- dam	Bristol Kanaal	Rotter- dam	Engel- land
9-14 Oct. 1922	—	—	11 c. ¹	2/10	26/-	25/-
2-7 " 1922	—	—	11 c. ¹	3/-	24/-	24/-
10-15 Oct. 1921	—	—	4/-	4/-	20/-	20/-
11-16 Oct. 1920	—	—	12/6	12/6	90/-	92/6
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 ¹ / ₄	1/11 ¹ / ₄	12/-	12/-

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genua	Port Said	La Plata Rioier	Rotter- dam	Göthen- burg
9-14 Oct. '22	7/8	12/-	13/6	15/3	5/5	8/-
2-7 Sept. '22	7/3	12,3 ¹ / ₂	13/10	15/8	5/6	7/4 ¹ / ₂
10-15 Oct. '21	8/3	12/9	13/-	20/-	6/3	8/7 ¹ / ₂
11-16 Oct. '20	27/6	40/-	40/-	55/-	—	Kr. 25
Juli 1914	fr. 7,-	7/-	7/3	14/6	3/2	4/-

DIVERSEN.

Data	Bombay West Europa (d.w.)	Birma West Europa (rijst)	Vladivo- stock West Europa	Chili West Europa (salpeter)
9-14 October .. 1922 ..	22/6	25/-	30/-	31/3
2-7 September 1922..	20/6	24/-	30/-	31/-
10-15 October .. 1921..	27/6	—	—	40/-
11-16 October .. 1920..	90/-	120/-	—	—
Juli 1914..	14/6	16/3	25/-	22/3

¹) Amer. cents p. 100 lbs.

Naamlooze Vennootschap

Holland-Canada Hypotheekbank

gevestigd te 's-Gravenhage.

UITGIFTE

(onder voorbehoud van de verkrijging der Koninklijke Bewilliging op de jongste Statutenwijziging) van:

Can. \$ 400.000,- 6% Pandbrieven

Ondergeteekenden berichten hiermede, dat de **INSCHRIJVING** op bovenbedoelde Pandbrieven tot den koers van **100%** (de Can. \$ gerekend à fl. 2,50) zal zijn opengesteld op

Dinsdag 24 October 1922,

van des voormiddags 9 tot des namiddags 4 uur,

te Amsterdam ten kantore der H.H. LIPPMANN, ROSENTHAL & Co.
 .. Rotterdam .. " .. R. MEES & ZONEN.
 .. 's-Gravenhage ten .. " .. SCHEURLEER & ZONEN.
 en .. " .. R. MEES & ZONEN.

Prospectussen, inschrijvingsbiljetten en exemplaren der Statuten zijn bij bovengenoemde kantoren verkrijgbaar.

Amsterdam,
 Rotterdam, 18 October 1922.
 's-Gravenhage,

LIPPMANN, ROSENTHAL & Co.
 R. MEES & ZONEN.
 SCHEURLEER & ZONEN.

NIJGH & VAN DITMAR'S UITGEVERS-MIJ

ROTTERDAM

Wijnhaven 111-113

Tel. 7841-'42-'43-'61

Belast zich met het
verzorgen van uit-
gaven en tijdschrif-
ten op elk gebied

AANDEELEN

IN ORIGINEELE
ONTWERPEN
WORDEN VER-
VAARDIGD TER
DRUKKERIJ VAN

NIJGH & VAN DITMAR'S
UITGEVERS-MAATSCHAP
ROTTERDAM